

MISTÄ ON KYSYMYS?

•• ••
KÄÄNTYNEET

EX-MUSLIMIEN PAINOSTUS SUOMESSA

MARI TURUNEN

KUSTANNUS OY UUSI TIE • SYTYTTÄVÄÄ JA ROHKaisevaa LUETTAVAA

Copyright © Mari Turunen
Copyright © Kustannus Oy Uusi Tie 2017
Opistotie 1, 12310 Ryttylä
tilauspalvelu@uusitie.com

Kannen graafinen suunnittelu: Lari Kemiläinen
Taitto: Lari Kemiläinen, Ideavuo Oy

ISBN: 978-951-619-638-4
Lk. 32.2

Painettu EU:ssa 2017

SISÄLLYS

LUKIJALLE	5
JOHDANTO.....	7
I PAINOSTUKSEN ERI MUODOT	9
Yleisintä on haukkuminen.....	11
Mitä tarkoittaa murtäd?	15
Eristäminen näkyy keittiössä.....	19
Sylkemistä ja vaatteiden likaamista – häirintä halventaa ihmisarvon	23
”Pelko oli jatkuvaa” tappouhkaukset ovat monelle tuttuja.....	27
Väkivaltaa	31
Uskonnonvapaus törmää Koraaniin.....	35
Sukunsa hylkäämät.....	45
Läheisten painostus.....	51
Tulenarka tilanne	55
II NAISTEN PAINOSTAMISEN ERITYISPIIRTEET.....	61
Häpäisy ja lapsista erkaannuttaminen	63
Naisten suurin pelko on: miten käy lapsille?	67
Pakotetut erot	71
Kunniaväkivalta	75
Miten häpeä leikataan irti?.....	79
III KUINKA EX-MUSLIMIT REAGOIVAT PAINOSTUKSEEN?	85
Selviytymiskeinona piilottelu.....	87
Viranomaisten puoleen kääntyminen	89
Ajatuksissa itsemurha – kun häirintä murtaa mielen ..	93

IV	KOKEVATKO EX-MUSLIMIT	
	OLEVANSA TURVASSA SUOMESSA?	97
	Kolmannes vastaajista pelkää.....	99
	Vaarassa, jos palautetaan.....	103
	Suomessa koetaan myös turvaa	107
	”Käännä toinen poski”	111
	Turvallisuusriskin vuoksi	
	kastetoimituksia jätetään kirjaamatta	115
V	YHTEENVETO	123
	Uskonnonvapautta Suomessa on puolustettava.....	125
	Keskustelun tarve nousee myös	
	maahanmuuttajayhteisön sisältä	129
	On puhuttava rohkeudesta	135
	Keitä haastateltiin?	139
	Liitteet	143
	Kirjallisuus	147

LUKIJALLE

K: Koetko olevasi vaarassa uskosi vuoksi Suomessa?

V: Kyllä, tietenkin. Yksi sukulaiseni asuu Suomessa, ja hänelle on jo lähetetty kuvani.

Syksyllä 2015 Suomeen hakeutui poikkeuksellisen suuri määrä turvapaikanhakijoita. Monet tahot riensivät auttamaan sotaa ja kurjuutta paenneita, seurakunnat muiden mukana. Varsin pian eri puolilta Suomea alkoi kuulua yllättäviä viestejä: moni turvapaikanhakija on kääntynyt kristityksi.

Tuossa varhaisessa vaiheessa halusin selvittää, kuinka moni heistä oli kääntynyt islamista kristinuskoon. Otin yhteyttä 165 luterilaisen seurakunnan kirkkoherraan huhti-toukokuussa vuonna 2016 ja kysyin, montako islaminuskoista turvapaikanhakijaa oli liittynyt seurakuntaan ja

saanut kasteen elokuusta 2015 lähtien. Kastetoimitusta edelsi kolme kuukautta kestävä kastekoulu. Kyselyä tehdessäni kerroin, että lehtiartikkelissa aineistoa käsitellään anonymisti eikä paikkakuntia mainita. Siitä huolimatta moni kirkkoherra halusi alleviivata tämän tärkeyttä. He halusivat suojella kastettujen turvallisuutta.

Kevään 2016 jälkeen kastettujen määrä on kasvanut kiihtyvällä tahdilla. Samaan aikaan monet ex-muslimit ovat joutuneet Suomessa vakavan häirinnän kohteeksi. Aloin selvittää, miten laajasta ilmiöstä on kyse ja millaista ex-muslimien kokema häirintä on.

Haastattelin kymmeniä ex-muslimia, joiden kokemukset avasivat silmäni näkemään, että uskonnonvapauden mallimaassa on ihmisryhmä, joka joutuu kärsimään vakavaa häirintää uskonsa vuoksi.

Suomen perustuslaki takaa jokaiselle uskonnon-, omantunnon- ja ilmaisunvapauden. Toivon tämän kirjan havahduttavan puolustamaan näitä ihmisoikeuksia. Se tehtävä ei kuulu vain viranomaisille vaan jokaiselle meistä.

Marraskuisena pakkasaamuna,

Mari Turunen

JOHDANTO

Träänä sunnuntaina lähdin illalla puoli kymmenen aikaan juoksulenkillä. Vierelleni hiljensi BMW, josta partasuiset miehet huusivat: ”Oletko Ahmed? Oletko ylpeä itsestäsi, kun olet kristitty?”

Ymmärsin heti, että nuo autosta tuijottavat miehet olivat perässäni, sillä he toistivat sanojani edellisviikon messusta. Olin silloin kertonut uskostani kirkossa julkisesti. Mietin mitä tekisin. Väittäisinkö, että he ovat erehtyneet henkilöstä? Sen sijaan pysähdyin ja otin kuulokkeet korviltani. Vastasin: ”Kyllä olen.”

Autosta nousi kolme miestä, jotka toistelivat Koraaenin lauseita. Näin, että yhdellä oli kädessään metalliputki. Ensimmäinen potkaisi minua silmään, ja toinen löi minua putkella kolmesti takaapäin olkapäähän. Kipu oli hirvittävä. Kun käännyin, hän löi minua metalliput-

kella käteen. Etusormeni murtui, ja rystynen painui sisään. ”Sinut on tapettava”, miehet huusivat.

Sitten kadulle kääntyi toinen auto, ja sen valot nähdessään miehet säikähtivät ja pakenivat. ”Jos kerrot jollekin, me tapamme sinut”, he huusivat mennessään.

Minäkin poistuin nopeasti paikalta.

Palattuani vastaanottokeskukseen muslimihuonetoimerini naureskeli minulle ja sanoi: ”Sait mitä ansaitset.” [...] Minusta tuntuu, ettei kukaan välitä. Tätä ex-muslimien häirintää tapahtuu kaikkialla, ei vain kotimaassani.”

Vain harva uskaltaa kertoa oman tarinansa näin tunnistettavasti, kuten ”Ahmed”. Vaikenemiselle on lukuisia vakavia syitä. On henkistä häirintää, kiusaamista ja haukkumista, joka voi olla niin rajua, että se järkyttää mielenterveyttä. Usein mukana on pelottelua ja uhkailua, joka kohdistuu henkilöön itseensä tai hänen läheisiinsä. Ja sitten on raakaa väkivaltaa.

I PAINOSTUKSEN ERI MUODOT

YLEISINTÄ ON HAUKKUMINEN

“*Ai mikä on pahinta Suomessa? Voiko sitä mitata? Jatkuva päivittäinen kiusaaminen on todella raskasta. Tunnen perheen, joka asuu yksin 200 muslimin keskellä. Tuon perheen isä on joutunut jo kahdesti sairaalaan sydänoireiden vuoksi.*

Tämän kirjan aineisto koostuu 31:n islamista kristinuskoon kääntyneen turvapaikanhakijan haastatteluista. Heistä suurin osa (27) oli kääntynyt Suomessa. Selvä enemmistö, 27 vastaajaa (87 %), oli joutunut vaikeuksiin kristinuskoon kääntymisen vuoksi. Yleisimmin he olivat kohdanneet haukkumista (25), eristämistä (19), uhkailua (17) ja häirintää (15).

Eniten vastaajat olivat kohdanneet haukkumista. Moni vastaaja vähätteli haukkumista, sillä he tuntuivat pitävän sitä itsestäänselvyytenä. Harva kuitenkaan halusi toistaa, miten heitä oli nimitelty. Yleisimpiä sanoja olivat luopiota merkitsevät sanat *kofer* (darin ja farsin kielissä) ja *murtäd* (arabian kielessä).

- 66 *Vastaanottokeskuksessa huomattiin ristikoru kaulassani. Siitä tuli vaikeuksia, ja minua haukuttiin. Oli vaikeaa asua samassa huoneessa muslimien kanssa, ja keittiössä minua ärsytettiin toistuvasti.*
- 66 *Vastaanottokeskuksessa kukaan ei syönyt kanssani, ja minua hakattiin ja haukuttiin.*
- 66 *Hän kutsui minua eläimeksi ja siteerasi Koraania.*
- 66 *Vastaanottokeskuksessa samassa huoneessa on 14 muslimia ja 2 kristittyä. En ole kertonut heille kääntymisestääni, sillä pelkään. Kun en osallistunut ramadaniin, he haukkuivat minua.*

- 66 Kerroimme vastaanottokeskuksessa, että olemme kristittyjä ja käymme kirkossa. Se hämmästytti monia. He sanoivat, että joudumme helvettiin, kun olemme käänntyneet pois islamista.
- 66 Puolitoista vuotta on ollut jatkuvaa haukkumista. ”Olet koferi, sinut saa tappaa. Olet myynyt uskosi”, he sanovat. Kiroilua on paljon.

Mitä luopio sitten merkitsee islamissa? Useimmille muslimille luopio on sana, jota kavahdetaan, sillä islamista luopuminen on pahinta, mitä muslimille voi tapahtua. Se on synti, jota Koraanin mukaan ei saa anteeksi. (Naisien suura 4:48.)

Jo pienestä asti lapsia varoitetaan *murtädin* tai *koferin* hirvittävästä kohtalosta. Yhteisöllisessä kulttuurissa uskonnon jättäminen merkitsee myös yhteisön hylkäämäksi tulemistä. Joissakin tapauksissa vastaajat toivat esiin, että jo sanan käyttämiseen liittyi uhkaus.

66 *Kofer tarkoittaa luopiota. Monissa maissa hänet voi rauhassa tappaa ilman seuraamuksia. Murhaaja pääsee paratiisiin, kuten Koraani lupaa. Minua ei ole uhattu henkilökohtaisesti, mutta kuulin vastaanottokeskuksessa, kun he sanoivat, että kaikki kristityt pitäisi tappaa.*

Suomen perustuslain mukaan jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus:

Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. (Perustuslaki, pykälä 11.)

MITÄ TARKOITTA MURTÄD?

TIMO KESKITALO, PASTORI, MUSLIMITYÖNTEKIJÄ

M*urtäd* on arabiankielinen teologinen termi, jolla on hyvin vanhat juuret. Sen taustana on islamin oppi siitä, miten tulee suhtautua islamista luopuneeseen henkilöön.

Kun kristityksi kääntynyt kuulee tämän sanan, hän ymmärtää, että lausujan mielestä hän on ansainnut kuoleman. Jo sanan kuuleminen sisältää siis uhkauksen. Usein uhka nousee oman suvun sisältä.

Islamista ei saa kääntyä pois. Tämä on kaikissa sharia-lakikoulukunnissa, myös maltillisissa koulukunnissa, hyväksytty opetus. Uskonnon mukaan asia on näin. Osa maltillisista ei tietenkään surmaa kääntynyttä vaan kieltää tai piilottaa hänet.

Olen vierailnut useissa moskeijoissa Suomessa 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Suomessa maltillisetkin imaamit myöntävät, että luopiot pitäisi surmata, mutta se ei ole Suomessa mahdollista. He eivät voi kehottaa rikkomaan Suomen lakia. Imaamit etsivät tälle poikkeavalle opetukselle oikeutuksen islamista ja miettivät, miten soveltaa Koraania, kun eletään vähemmistönä vääräuskoisen lain alla.

Islamin tavoitteena on, että shariaa voidaan noudattaa siellä, missä asuu muslimeja. Tämä imaamien tavoite on dokumentoitu myös Suomessa jo 90-luvulla. Sharian käyttöön ei pyritä väkivaltaisesti vaan demokratian keinoin.

Perheessä sanalla patistetaan vaikkapa nuorta, joka ei harjoita islamia isän mielestä riittävän aktiivisesti: ”Sinä olet *murtäd*.” Vakavammassa mielessä sana merkitsee luopiota, joka ansaitsee islamilaisen yhteisön puolelta kuolemantuomion. Tällä yhteisön tulkinnalla ei ole monessakaan valtiossa lainvoimaista oikeutusta.

Sharia on islamin mukaan Jumalan ihmisille antama muuttumaton laki, jonka pohjana on Koraani sekä Muhammedin esimerkki eli sunna. Islamin eri suuntausten väliset erot näkyvät sharian tulkinnoissa.

ERISTÄMINEN NÄKY Y KEITTIÖSSÄ

Aineistossa eristäminen näky useimmiten siten, ettei kukaan suostunut aterioimaan kääntyneen kanssa. Usein muut poistuivat, jos ex-muslimi istui saman pöydän ääreen. Lähes yhtä usein vastaajat kertoivat puhumattomuudesta; siitä ettei heidän kanssaan enää suostuttu keskustelemaan normaalisti eikä edes tervehdyksiin vastattu. Tämän kaltainen eristäminen on yhteisöllisessä kulttuurissa kasvaneelle järkyttävä kokemus. Yhdeksäntoista vastaajaa kertoi tullessa eristetyksi.

●● *En pääse mukaan jalkapallopeleihin. He eivät puhu kanssani. Muslimit eivät syö kanssani edes samassa pöydässä.*

- 66 *Vastaanottokeskuksessamme on hyvin radikaaleja muslimieja. Siksi en ole halunnut kertoa kasteestani. He kuitenkin tietävät. Kanssani ei suostuta syömään. Jos tulen samaan pöytään, he ottavat tarjottimet ja lähtevät pois.*
- 66 *Kanssani ei enää syöty, eikä minua hyväksytty mukaan. Ei puhuttu, ja haastettiin, miksi olen kristitty.*
- 66 *Meidät on eristetty: kukaan ei halua syödä samassa pöydässä kanssamme, eikä tervehdyksiimme vastata. Meitä vältellään, eivätkä muut lapset saa leikkiä lastemme kanssa.*

Ruokailuun liittyvät tavat ovat hyvin keskeisiä monessa kulttuurissa. Paitsi sillä, kenen kanssa syödään, myös sillä, kuka ruoan valmistaa, näkyi olevan merkitystä vastaajien kokemuksissa.

- 66 *Haluaisin auttaa keittiössä, mutta apuni ei kelpaa. Alussa ruoanlaittajat olivat suomalaisia, mutta asukkaat nostivat vastarinnan, sillä he eivät kokeneet ruoan*

*olevan riittävän puhdasta. Arabit vaativat muslimiko-
kit, jotta ruoka olisi rituaalisesti puhdasta. Kokit vaih-
dettiin.*

- *Ramadanin aikaan paastoajille tarjottiin kuukauden ajan ilta-aterialla erityisen herkullista ruokaa. Oli karkkeja ja niin edelleen. Me muut saimme tavallista ruokaa. Kristillisten juhlien aikaan on ollut tavallista ruokaa. Jouluna oli vähän parempaa.*
- *Vastaanottokeskuksessa tapahtuu kamalia asioita. Minulle ei enää puhuta ja minua haukutaan. Keittiössä on paljon puhetta.*
- *Keittiövuorossa tuli kiistaa, kun huomaustin muslimeille vesivahingon peittelystä. Siitä seurasi kamalaa solvaamista, ja purskahdin itkuun.*
- *Meille kerrottiin, että jos tekee vapaaehtoistyötä vastaanottokeskuksessa, saa todistuksen. Tiskasin muutaman kuukauden, kunnes tuli ramadan. Muslimit nostivat*

mielenosoituksen ja väittivät, että koska tiskaaja on krittitty, astiat jäävät saastaisiksi. Näin ei ajatella suomalaisista, vain meistä luopioista, islamin hylänneistä.

SYLKEMISTÄ JA VAATTEIDEN LIKAAMISTA – HÄIRINTÄ HALVENTAA IHMISARVON

Haukkumisen ja eristämisen ohella haastatteluissa nousi esiin varsin yleisenä häirintä. Se ilmeni elämän hankaloittamisena tai ihmisarvoa alentavana käytöksenä.

- *Huonekaverini resitoi Koraania yöllä vain ärsyttääkseen. Kun en hermostunut, hän suuttui. Hän tönäisi minua ja heitti kaikki tavarani ulos huoneesta.*
- *En pystynyt nukkumaan, sillä he hakkasivat ikkunaani öisin.*

☞ Kerran ollessani suihkussa olin ripustanut puhtaat vaatteet ulkopuolelle naulakkoon. Muslimit heittivät ne lattialle ja kävelivät niiden päältä niin, että ne olivat ihan likaiset.

Tänä aamuna olin vessassa pesemässä kasvojani, kun muslimi tuli tekemään wudua. Minun läsnäoloni ärsytti häntä, ja hän lausui islamin uskontunnustuksen. Sääkähdin todella, että mitä nyt tapahtuu. (Wudu tarkoittaa rituaalipesua ennen rukousta.)

☞ Tytärtemme eteen on syljetty, kun he eivät peitä päätään.

☞ Kadulla he sylkevät maahan, kun näkevät minut. Minua haukutaan.

☞ Minusta leviteltiin valheita ja huhuja.

Moni haastateltava toi esiin epäreilua kokemiaan tilanteita vastaanottokeskuksissa. He kokivat, että muslimeja suosittiin erityisesti, jos työntekijät olivat muslimeja,

mutta myös sellaisissa tapauksissa, kun työntekijä oli suomalainen ei-muslimi.

Usein tapaukset liittyivät ruokaan. Vastaajat kertoivat, kuinka ramadanin aikaan muslimeja suosittiin ruokailuissa, mutta vastaavasti kristittyjen juhlia ei huomioitu.

Lisäksi vastaajia vaivasi se, ettei vastaanottokeskuksiin järjestetty kristityille hiljentyä soveltuva tilaa.

“He halusivat imaamin johtamaan perjantairukouksia. Yhdestä huoneesta tehtiinkin moskeija, jossa rukousta johtaa eräs vanha asukas. Kristityillä ei ole omaa tilaa hiljentyä. Siksi me lähdimme kirkkoon tai kokoonnumme kristittyjen kodeissa. Nyt vastaanottokeskuksessa on enemmän kristittyjä kuin muslimeja. Moni on kääntynyt.

“Vastaanottokeskuksessa en kokenut vapautta, siksi monesti lähdimme sieltä. Käyn aktiivisesti seurakunnassa, useita kertoja viikossa.

Moni vastaaja oli kokenut asemansa haavoittuvaksi, mikäli joutui jakamaan huoneen muslimien kanssa. Muutamissa tapauksissa juuri asuinhuoneissa oli koettu vakavaa häirintää tai väkivaltaa. Vain harvan pyyntöön vaihtaa huonetta suostuttiin.

●● *Kerran pyysimme huonetta kristityille. Siihen ei suostuttu.*

”PELKO OLII JATKUVAA” TAPPOUHKKAUKSET OVAT MONELLE TUTTUJA

Myös uhkailu oli monelle valitettavan tuttua, sillä 17 vastaajaa (55 %) oli joutunut uhkailun kohteeksi. Toisinaan tilanteet kärjistyivät, ja väkivallan uhka leijui ilmassa. Pelko ja jatkuva varuillaan olemisen tarve välittyi monen vastaajan kokemuksista. Myös lapset joutuivat elämään tällaisen ilmapiirin keskellä.

66 *Vastaanottokeskuksessa oli paljon vaikeuksia ja haukkumista. ”Miksi luet Raamattua?” minua kiusattiin. Oli paljon väittelyitä uskonnoista, uhkailua ja jopa tappouhkauksia. Pelko oli jatkuvaa. Vastaanottokeskuksessa kävi imaameja, jotka alkoivat uhkailla omaisiani kotimaassa ja myös omaa henkeäni.*

- 66 *Minusta kirjoitettiin artikkeli suomalaiseen sanomalehteen. Siitä seurasi paljon vaikeuksia. Henkeäni uhattiin Facebookissa.*

- 66 *Asuin eräässä muslimiperheessä, kun käännyin kristinuskoon. Saatuaan sen selville he heittivät minut ulos ja kaikki tavarani roskiin. Myöhemmin eräs muslimityttö soitti ja kysyi, mitä minulle kuuluu. Hänen enonsa katsoi tytön puhelinta ja huomasi meidän olleen yhteydessä. ”Et saa puhua koferialle”, hän huusi tytölle. Minut hän uhkasi tappa.*

- 66 *Eräs tuttavani uhkaili minua: ”Olen taleban ja voin tehdä sinulle mitä vain.”*

- 66 *Erästä kristittyä perhettä kiusattiin jatkuvasti. Edes lasten kanssa ei saanut leikkiä. Kerran he kutsuivat iranilaisen papin pitämään tilaisuutta vastaanottokeskukseen. Arabit suuttuivat papin sanoista ja kiersivät ovelta ovelle keräten joukkoa kristittyä perhettä ja pappia vastaan. He kävivät perheen kimppuun, menivät*

- heidän huoneeseensa ja huusivat, että heidät pitäisi tappa. Vartijat soittivat paikalle poliisiin, ja poliisi vei papin turvaan.
- Eräs muslimi testasi minua kuntosalin saunassa. Hän tuli luokseni kahden kaverinsa kanssa ja sanoi: ”Jos tietäisin jonkun kääntyneen kristityksi, leikkaisin hänen kurkkunsa itse.” Hän tiesi, että olen kristitty.
  - (Erään) moskeijan varaimaami tuli kuuntelemaan, kun olimme kertomassa uskosta moskeijan läheisellä torilla. Imaami tuli luokseni ja halusi vetää minut sivuun. ”Minulla on sinulle lahja. Tule mukaani, niin näytän sinulle”, hän sanoi. Hän tarttui käteeni ja reuhtoi minua mukaan. Väliin tulleelle pastorille imaami valehteli, että kyse on rahasta. ”Etsin sinut vielä”, hän sanoi.
  - Sukulaiseni toimii Suomessa imaamina. Hän on naimisissa suomalaisen naisen kanssa. Kerran hän sanoi minulle, että jos hän tekee jotain, häntä ei laiteta vankilaan, sillä hän on ”vähän hullu”. Samalla

hän näytti minulle paperia, jossa kerrottiin hänen mielenterveysongelmastaan.

Kristinuskoon kääntyneitä uhkailivat myös Suomessa jo pidempään asuneet muslimit. Ilmiötä ei siis voi rajata vain turvapaikanhakijoihin.

Uhkailuja lähetettiin myös kotimaasta, ja usein uhkailu kohdistui kääntyneen lisäksi hänen läheisiinsä.

- ☞ *Tieto kääntymisestä on mennyt kotimaahani, ja sieltä soitettiin vaimolleni. ”Sinulla ei ole enää paikkaa mihiin palata”, hänelle sanottiin.*
- ☞ *Eräs turvapaikanhakija palasi kotimaahani. Hän otti selvää, missä olin työskennellyt, ja uhkasi, että kertoo kaikille minun kääntyneen kristityksi. Hänellä on kuvia minusta. Hän on lähettänyt todella pahoja uhkauksia. ”Tiedän missä perheesi on, ja tunnen ihmisiä, jotka tuntevat sinut.” Hän halusi vahingoittaa minua. Vaihdoin puhelinnumeroa.*

VÄKIVALTA

Vastaajista 5 henkilöä (16 %) oli kokenut fyysistä väkivaltaa kääntymisensä vuoksi Suomessa.

- 66 *Minut pahoinpideltiin vastaanottokeskuksessa. Muut hakkasivat jalkapohjiani.*
- 66 *Minua hakattiin ja potkittiin kerran.*
- 66 *Kerran eräs huonekaverini luona vierailulla ollut mies huusi: ”Miksi käännyit?” ja kävi kimppuuni.*

Tämän kirjan johdannossa ”Ahmed” kertoi, kuinka hänet hakattiin kadulla kesken iltalenkin. Pahoinpitelijät eivät olleet turvapaikanhakijoita vaan samassa kaupungissa asuvia muslimeja.

66 *Olin vihainen ja itkin. Silmäni turposi umpeen ja olkapää ja käsi olivat todella kipeät. Tunsin, ettei kukaan voi auttaa minua. Kun suomalainen ystäväni tuli käymään, hän huolestui ja otti yhteyttä pappiin. Vastaanottokeskuksessa papille sanottiin, että terveydenhoitaja voisi katsoa sormeani seuraavana päivänä. Pappi totesi, ettei asia voi odottaa, ja hän vei minut sairaalaan, missä todettiin, että sormeni oli murtunut. Se sidottiin. Raportoimme hakkaamisesta poliisille, mutta minusta tuntui, ettei poliisi ottanut asiaani vakavasti. En ole kuullut poliisista mitään käynnin jälkeen. Jos vastaava tapahtuisi uudestaan, en menisi poliisiasemalle enää, koska siitä ei ole mitään hyötyä. (Pappi vahvisti kertomuksen.)*

Osa vastaajista oli todistanut uskonnon motivoimia käreitä vastaanottokeskuksissa, mutta he eivät olleet niissä itse osallisina.

66 *Toisella kerralla näin, kun kolme muslimia hyökkäsi parin kristityn kimppuun, ja siitä tuli tappelu. Kaikki*

vietiin poliisiasemalle, ja seuraavana päivänä kaikki vapautettiin. Oli ramadan vuonna 2016.

USKONNONVAPAAUS TÖRMÄÄ KORAANIIN

“Avioero astuu voimaan heti, eikä islamin jättänyt peri vanhempiaan.

–Suomen Islamilaisen Yhdyskunnan imaami
Anas Hajjar

Koraanin mukaan ”joka asettaa vertaisia Jumalalle, on tehnyt hirveän synnin.”(Naisten suura 4:48.) Sitä ei Koraanin mukaan saa anteeksi.

Mitä Koraani sitten sanoo islamin hylkäämisestä? Koko ajatus nähdään absurdina. Sen sijaan Koraani puhuu paljonkin uskottomista, siis heistä, jotka eivät ole muslimeja. Koraani kehottaa välttämään heitä, sillä he ovat epäpuhtaita (Katumuksen suura 9:28a), ja kääntymään islamiin tai alistamaan heidät muslimien val-

taan. Mikäli uskottomat suostuvat maksamaan veroa muslimeille, heidän on annettava olla rauhassa. Taistelukehotuksiakin löytyy:

”Taistelkaa niitä Kirjan ihmisiä vastaan, jotka eivät usko Jumalaan ja viimeiseen päivään [...] taistelkaa heitä vastaan, kunnes he maksavat nöyrinä veronsa. [...] kristityt sanovat: ’Messias on Jumalan poika.’ Niin he puhuvat kuin uskottomat ennen heitä. Jumala kirotkoon heidät, kuinka he valehtelevat.” (Katumuksen suura 9:29–30.)

”Sharian mukaan islamista ei ole mahdollista luopua”, islamin varhaishistoriaan perehtynyt Helsingin yliopiston tutkijatohtori **Ilkka Lindstedt** totesi sanomalehti Keskisuomalaisen haastattelussa. Tohtorin mukaan islamista luopumisesta rangaistaan kuolemantuomiolla maissa, joissa shariaa noudatetaan rikoslaissa, kuten Saudi-Arabiassa.

Lindstedt jatkaa: ”Monen muslimimaan lainsäädäntö on lähtökohtaisesti maallinen, eikä islamista luopumisesta niissä langeteta kuolemantuomiota. Islamista muuhun uskontoon kääntyminen on kuitenkin harvinaista, siksi esimerkkitapauksia on hyvin vähän.”

Syyrialaisyyntyinen **Mohamad Anas Hajjar** on Suomen Islamilaisen Yhdyskunnan imaami ja hän on tuttu islamin kommentoija tv-studioissa. Kysyin häneltä, miten muslimin tulee suhtautua luopioon ja mitä hän itse opettaa apostasiasta eli islamin hylkäämisestä. Miksi muslimiyhteisö Suomessa hylkää islamin jättäneitä ja esittää tappouhkauksia? Tuleeko luopio tuomita jo tässä ajassa? Kenelle tuomiovalta kuuluu, ja miten muslimin tulee suhtautua henkilöön, joka on jättänyt islamin ja kääntynyt kristityksi?

Anas Hajjar halusi harkita vastauksiaan vaikeiksi kuvaamiinsa kysymyksiin rauhassa. Viikon kuluttua hän vastasi kirjallisesti ja vaati tekstin julkaisemista kokonaisuutena.

Pitkässä vastauksessaan Suomen muslimien keskilinjan edustajana esiintyvä imaami aloittaa pohtimalla kuolemantuomiota. Antamassaan vastauksessa hän toteaa, että islamin jättäneen kohtelu kuuluu muslimiyhteisön johtajan päätäntävaltaan. Lisäksi ex-muslimin avioliitto raukeaa heti, eikä hän peri sukulaisiaan. Hän ei myös-

kään tuomitse mainitsemiani muslimiyhteisön toimesta annettuja tappouhkauksia tai hylkäämistä.

Näin hän kirjoitti:

Moni käsittää apostasian pinnallisesti, pelkkänä kuolemantuomiona, mikä johtaa moniin ongelmiin. Islamissa on selvä peruste sille, että ”Uskossa ei ole pakkoa, oikea ja väärä voidaan erottaa selvästi toisistaan”, ”Sano! totuus on tullut Herraltanne (selväksi): Ken tahtoo, uskokoon ja ken tahtoo, olkoon uskomatta.”

Miten kohdella muslimia, joka on tehnyt vapaan valinnan tulla muslimiksi pitkän pohdinnan jälkeen, ja sitten yhtäkkiä on päättänyt hylätä tämän valinnan? Jotkut langettavat hänelle pinnallisen fatwan mukaisesti kuolemantuomion. Tätä sanotaan pinnalliseksi, koska ilman kunnollista tietoa sotketaan helposti kaksi erillistä säännöstöä: johtajuuden ja hallinnon politiikan säännöt sekä ilmoituksen säännöt.

Ilmoituksen säännöillä tarkoitetaan sääntöjä, jotka Jumala ilmoitti profeetta Muhammadille. Profeetalla ei ole oikeutta muuttaa tai ”vaihtaa mielensä mukaan” näitä säännöksiä eikä ihmisillä ole oikeutta muuttaa niitä tuomiopäivään asti. Esimerkiksi koronkiskonta ja päihdyttä-

vien aineiden käyttö on kielletty. Myynnin ja ostamisen säännöt ovat tietynlaisia, tappajan rangaistuksen asteet ovat selkeitä. Kun niitä ei voi muuttaa, kutsutaan niitä ilmoituksen tai fatwan säännöksi.

Sen sijaan johtajuuden ja valtion päämiehen säännökset ovat yleisiä linjauksia, joita Jumala asetti profeetalle ja antoi vapauden liikkua tämän leveän linjauksen raameissa, yleisen hyödyn vaatimalla tavalla. Esimerkiksi sodanjulistus kuuluu näihin. Jos johtaja katsoo yleisen hyödyn ja kansan edun vaativan sodanjulistusta viholliselle, joka on aloittanut vihollisuudet, hän voi valita julistuksen ajankohdan, julistaa sodan tai olla julistamatta. Hän voi odottaa ja päättää, milloin voidaan neuvotella tulitauosta sekä rauhansopimuksista.

Apostasia kuuluu historiallisen evidenssin ja käytännön perusteella johtajuuden säännöksiin, jossa johtajalla ja hänen kauttaan tuomioistuimella (jos asia edes etenee siihen asti) on ainoa oikeus päättää, miten toimitaan tällaisen henkilön kanssa, joka julistaa hylkäävänsä uskonsa. Eli ainoastaan hallitsija päättää, miten saavutetaan yleis-

nen hyöty; jättämällä asia sikseen, keskustelemalla vai tuomalla henkilö tuomarin eteen.

Historian kautta tiedämme monia tapauksia, joissa yksilön apostasia ei ole johtanut henkilön kuolemantuomioon niin kauan, kun yksilön valinta on ollut pohdinnan tulos eikä sodan julistus valtiota vastaan. Jos on kyse sodanjulistuksesta, ei ole kyse enää vapaasta valinnasta vaan valtion turvallisuudesta. Näin tapahtui myös profetaan elämän loppuvaiheilla, kun yksittäiset henkilöt julistivat apostasiaa nostaen aseita ja keräten joukkoja taistellakseen valtiota vastaan. Tällöin ei voi puhua enää uskonvapaudesta vaan sodanjulistuksesta, jossa väite apostasiasta on ollut keino peitellä tavoitteitaan.

Vaikka apostasia onkin henkilön oma valinta, sillä on uskonnollisia sekä käytännön seuraamuksia. Niihin kuuluu esimerkiksi seuraavia asioita: menneiden hyveiden menettäminen tuomiopäivänä ja avioliiton raukeaminen heti. Ja jos ei palaa takaisin uskoon ennen kuin avioliiton harkinta-aika menee umpeen, ero on lopullinen. Henkilö ei peri muslimeja, eikä häntä peritä. Muina seuraamuksina ru-

kous ja paasto raukeavat, ja jos palaa islamiin pyhiinvaelluksen joutuu toistamaan, jos se on mahdollista.

Jos henkilö on kääntynyt kristityksi tai juutalaiseksi, hän on jättänyt islamin viimeisen ilmoituksen ja valinnut aiemman ilmoituksen. Tämän vuoksi häneen eivät päde ne säännöt ja erityisasema, jotka kuuluvat syntyperäisille kristityille tai juutalaisille, kirjan saaneina kansoina. Tästä myös johtuu asian vakavuus ja se, että uskonnon valinta ei ole leikin paikka.

Perheet ottavat erilaiset kannat asiaan riippuen heidän ymmärryksensä tasosta. Toiset keskustelevat henkilön kanssa, ja toiset taas osoittavat tyytymättömyyttään henkilön valintaan eri tavoin, kuten muidenkin uskontokuntien perheet tekevät omaisilleen.

Kehottaisin keskusteluun ja dialogiin henkilön kanssa, ja etenkin perheen piirissä, sillä muslimeina toivomme kaikille pelastusta tuomiopäivänä, mutta loppujen lopuksi henkilön oma tahto merkitsee.

Näin kirjoittaa Suomen tunnetuin imaami. Hänen kommenttinsa vahvistavat haastateltujen kokemukset, ja sa-

malla hän tulee paljastaneeksi, että Suomessa toimii jo yhteisön sisäinen laki, kun muslimiyhteisö ratkaisee islamin hylänneen kohtalon. Vähintään hän menettää aviopuolionsa ja perimyoikeutensa. Tällaisesta ajatusmaailmasta nousee monen vastaajan kokemus, että he ovat kuin lainsuojattomia. Silloinkin, kun he eivät pelkää henkensä menettämistä, monia kohdellaan tavoilla, jotka ovat julmia. Se, mikä on ollut tavanomaista lähtömaassa, voi kuitenkin täyttää Suomessa rikoksen tunnusmerkit. Nämä törmäykset ovat vakavia. Haastatteluaineistossa ilmi tulleissa painostustapauksissa rikottiin useampaa Suomen perustuslain pykälää. Ennen muuta törmäyskurssille joutuivat uskonnon- ja oman tunnonvapaus sekä sanan- ja ilmaisunvapaus. (Perustuslaki, luku 2, pykälät 11 ja 12.)

Myös kokoontumis- ja yhdistymisvapautta sekä oikeutta elämään, vapauteen ja koskemattomuuteen rikottiin. Perustuslain takaama yksityiselämän suoja tarkoittaa kotirauhaa ja luottamuksellisten viestien, kuten puhelimen tai kirjeen välityksellä lähetetyn viestin salaisuutta. Haastatellut kertoivat sukulaisten tarkkailevan toistensa

puhelimia, jolloin yksityisiä viestejä ei voitu lähettää tai vastaanottaa. Toisinaan tällaisen kielletyn viestin seuraukset olivat julmia. (Perustuslaki luku 2, pykälät 7, 10 ja 13.)

Suomessa nyt käsillä oleva tilanne on poikkeuksellinen, kun sadat muslimit ovat kääntyneet kristityiksi. Samaa tapahtuu ainakin Ruotsissa ja Saksassa. Samalla ihmisoikeudeksi ymmärretty oikeus vaihtaa uskontoa törmää islamin uskontulkintaan. Tämä käy ilmi Open Doors -järjestön vuonna 2016 tekemässä selvityksessä Saksassa tehdyistä hyökkäyksistä kristityksi kääntyneitä turvapaikanhakijoita kohtaan.

Suomen Islamilainen Yhdyskunta kertoo kotisivuillaan yhdistyksen olevan johtava islamilainen järjestö Suomessa ja pyrkivän tekemään tunnetuksi islamilaista kulttuuria seuraten keskilinjan islamilaisia arvoja. Yhdyskunta haluaa toimia yhteiskunnassa läpinäkyvästi ja yhteistyössä muiden organisaatioiden kanssa. Suomen toiseksi vanhimman islamilaisen yhdyskunnan toiminta on monikulttuurista.

SUKUNSA HYLKÄÄMÄT

Helsingin yliopiston arabian kielen ja islamin tutkimuksen yliopistolehtori **Sylvia Akar** selitti *Kirkko ja kaupunki* -lehden haastattelussa, mitä islamin jättäminen merkitsee.

”Käytännössä islamista luopuminen merkitsee, että ihminen luopuu myös perheestään ja suvustaan. Tämä on suuri häpeä perheelle, ja esimerkiksi Irakissa, jossa ei ole toimivaa oikeuslaitosta, turvaudutaan joskus oman käden oikeuteen.” Akar muistuttaa, ettei väkivallalle ole oikeutusta.

Kaikki haastatellut ex-muslimit eivät olleet uskaltaneet kertoa perheelleen kääntymisestään. Niistä jotka olivat, selvä enemmistö oli hylätty. Kaikkiaan 19 vastaajaa (61 %) kertoi tulleensa perheensä hylkäämiksi. Äly-

puhelimien ja sosiaalisen median kautta tieto Suomessa osoitetusta kiinnostumisesta kristinuskoa kohtaan oli tavoittanut sukulaiset joskus jo ennen kuin vastaaja ehti siitä itse kertoa. Vaikka välimatkat ovat pitkiä, yhteydenpidon katkaisu ja kovat sanat satuttavat myös puhelimen välityksellä.

- 66 *En ole kertonut perheelleni, että minut on kastettu, sillä pelkään heidän puolestaan. Tiedän, että tuttuni Suomessa ovat jo soittaneet sukulaisilleen kotimaahani, että käyn kirkossa. En halua perheelleni vaikeuksia.*
- 66 *Perheeni sai tietää kääntymisestääni, ja he kääntyivät vaimoni kanssa minua vastaan. En ymmärtänyt, että näin voi käydä. Perheeni kielsi minut, en kuulu enää perheeseen. He eivät puhu enää kanssani, ja olen heille kuin muukalainen.*
- 66 *Monet häiritsijät olivat samasta kylästä kuin minä, ja kun heitä palautettiin, he kertoivat perheelleni.*

- 66 *Veljeni on Saksassa. Hän uhkasi tulla tappamaan minut kääntymiseni vuoksi. Omaiseni eivät halua olla kanssani missään tekemisissä.*

- 66 *Perheeni on hyvin uskonnollinen, ja äitini opettaa koraanikoulussa. Hän sanoi minulle, etten voi enää tulla hänen kotiinsa.*

- 66 *Perheeni hylkäsi minut. He eivät vastaa puhelimeen ja he poistivat minut Facebookissa sivuiltaan. Isäni sanoi minulle, etten ole enää hänen poikansa, etten ole enää hänen vertaan. Olen saanut useita tappouhkauksia sukulaisilta ja ystäviltä kotimaastani.*

- 66 *Suomessa minulla ei ole ollut ongelmia, mutta setäni, joka asuu Australiassa, näki sosiaaliseen mediaan lataamani videon, jossa laulan kristillistä laulua. Sen jälkeen perheeni ei ole enää vastannut puhelimeen.*

- 66 *Kun kerroin äidilleni uskostani, hän toivoi, että olisin mieluummin kuollut kotimaassani kuin kääntynyt*

kristinuskoon. Kuukauden kuluttua hän oli rauhallisempi ja sanoi, etten saa kertoa kenellekään, sillä ”tiedät, mitä epäpuhtaille tapahtuu”.

- 66 *Appivanhempani kielsivät tyttärensä. Minun vanhempani eivät tiedä.*
- 66 *Perheeni oli sokissa, kun kerroin uskostani. He katkaisivat välit, sillä he ovat uskonnollisia. Kerroin myös sukulaisille ja ystäville. Kukaan ei ole uhannut minua tai sukulaisiani.*
- 66 *Sukuni on sanonut minulle: ”Aiheutit meille ongelmia, veit kunniamme ja häpäisit meidät.” Isäni ja veljeni uhkasivat tappaa minut.*
- 66 *Perheeni tietää kääntymisestääni, ja he vaativat minua palaamaan omaan uskontoonsa. He ovat hirvittävän vihaisia, eivätkä suostu edes puhumaan kanssani. [...] Kofer on niin saastainen, ettei edes perhe saa olla hänen kanssaan tekemisissä. En pelkää Suomessa asuvia*

sukulaisiani, mutta en tahdo olla heidän kanssaan tekemisissä.

- ☞ *Kun minut kastettiin ja aloin liikkua kristittyjen kanssa, jotkut palautetut kertoivat isälleni, että hänen poikansa on kääntynyt. Isä soitti ja kysyi, pitääkö paikkansa, että olen kääntynyt ja liikun kofei-ihmisten kanssa ja puhun uskostani. Kun myönsin, hän sanoi: ”Et ole enää poikani. En halua enää puhua kanssasi.”*

LÄHEISTEN PAINOSTUS

Myös kääntyneiden läheiset olivat joutuneet painostuksen kohteiksi. Yhteisöllisessä kulttuurissa koko perhe voi joutua vastaamaan yhden valinnoista. Usein hinta on ollut kova. Vastaajat kertoivat läheisiin kohdistuneesta eristämisestä ja häirinnästä (4), uhkailusta (7) ja väkivallasta (1). Läheisten painostus oli vastaajille hyvin kuormittavaa.

●● *Kaikki näkevät Facebookista, että olen kristitty. Naapurit pilkkaavat vanhempiani, ja heitä on uhkailtu. Kotimaassani ei ole mitään yksityisyyttä, kuten Suomessa, jossa voi olla anonyymi.*

- 66 *Vanhempani vihastuivat, kun kerroin kääntymisestääni. Muu suku ei suostu enää puhumaan perheeni kanssa, koska minä olen kääntynyt.*
- 66 *Äidilleni on esitetty tunkeileviä kysymyksiä.*
- 66 *Kotikyläni on hyvin uskonnollinen. Naapurini kuulivat kääntymisestääni, ja he ovat puhuneet vanhemmilleni: ”Ette kyenneet hillitsemään poikaanne. Ette ole opettaneet poikaanne puolustamaan islamia. Syy on teidän!”*
- 66 *Äitini heitettiin ulos talosta, ja nyt hän asuu ystäväillään. En voi olla yhteydessä häneen, sillä perheenjäseni ei halua.*
- 66 *Soitin vanhemmilleni. He olivat jo kuulleet minun kääntyneen kristityksi. He olivat todella vihaisia. He kertoivat, että he olivat joutuneet lähtemään kotikylästä pääkaupunkiin, sillä kyläyhteisö painosti heitä. En ole kuullut heistä tuon puhelun jälkeen. Minulle kerrot-*

tiin, että kotimme on murskattu, ja myöhemmin kuulin, että perheeni olisi tapettu.

Aina viestit eivät sisällä vain sanoja. Kartoituksen aineistoa kerätessäni eräs suomalainen pastori näytti kännykästään kuvia, joita oli lähetetty uhkailujen yhteydessä ex-muslimille. Eräässä kuvassa makasi vatsan kohdalta poikki sahattu miehen ruumis. Pastorin mukaan kuvan mukana oli viesti: *"Näin käy koferille"*.

Toisessa kuvassa näkyi pienen tytön kämmenselkä, jota oli poltettu. Tyttöä kidutettiin, jotta isä palaisi takaisin islamiin.

TULENARKA TILANNE

ZARPADSHAH NURI,
SISÄTAUTIEN JA KARDIOLOGIAN ERIKOISLÄÄKÄRI,
APULAISYLILÄÄKÄRI, PIETARSAARI

66 *Toistaiseksi kukaan ei ole kuollut. Teemme töitä, ettei niin kävisi.*

Lääkäriksi valmistunut **Zarpadshah Nuri** muutti Suomeen vuonna 1995. Seuraavana vuonna afgaani kääntyi kristinuskoon. Nyt hän on asunut Euroopassa kauemmin kuin kotimaassaan, sillä ennen Suomeen tuloaan hän opiskeli lääketiedettä Puolassa 1980-luvulla.

Suomessa Nuri ihmetteli maan rauhallisuutta ja tapasi ystävällisiä ihmisiä, jotka kertoivat olevansa kristittyjä.

– Kun ihmiset olivat minua kohtaan rakastavia, minä painotin olevani muslimi. He sanoivat, että ole vain.

Pikkuhiljaa hän kiinnostui tutkimaan Suomen historiaa ja mietti, miten pieni maa selvisi sodasta. Miten yhteiskuntarauha on rakennettu? Hän keskusteli suomalaisten kristittyjen kanssa ja tutki Raamattua.

– On tärkeää, että ihminen integroituu uuteen maahan. Olen integroitunut Suomeen kristinuskon kautta. Jumalan antama usko on tehnyt sydämeni ehjäksi.

Kahden alan erikoislääkäri ja Pietarsaaren kaupungin sairaalan apulaisylilääkäri, urallaan edennyt Zarpadshah Nuri on todella integroitunut Suomeen. Nyt hän haluaa auttaa muita afgaaneja sopeutumaan uuden kotimaan arvoihin ja kulttuuriin. Siinä riittääkin vielä työtä.

– Kun kerroin afgaaneille Pietarsaassa, että olen kristitty, se sallittiin, mutta kun eräs toinen afgaani kääntyi kristityksi, hänet hakattiin.

Hän tietää lukuisia islamista kristityksi kääntyneitä, joita on painostettu Suomessa, ja osa on kokenut jopa väkivaltaa.

– Uhka on todellinen, ja pahoja asioita tapahtuu.

Nuri kertoo, kuinka Saksassa puukotettiin hengenvaarallisesti naista, joka oli kertonut uskostaan.

– Minulla ei ole tiedossa, että tällaista olisi vielä tapahtunut Suomessa. Me teemme töitä, ettei ketään tapettaisi.

Suomalaiset eivät voi oikein uskoa, että tällaista tapahtuu. Se on lääkärin mielestä ongelmallista, sillä silloin moni jää ilman apua.

– Pari kuukautta sitten eräs afgaanikristitty sai varoitustoimituksen, että eräs kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut muslimi aikoo ennen pakkopalautustaan tappaa tämän uskossaan aktiivisen afgaanikristityn.

Nuri meni tapaamaan uhkailijaa, sillä hänen mukaansa puhuminen on tehokkainta.

– Hänen kehonsa on terve, mutta hänellä on tämä ajatuksen sairaus. Minä ymmärrän, mistä se tulee, ja haluan rakastaa ja auttaa heitä.

Lääkärin mukaan ex-muslimien painostus ei rajoitu vain vastaanottokeskuksiin, joissa ahtaasti samoissa tiloissa asuvien uskonnolliset erot kärjistyvät, vaan se koskettaa myös pidempään Suomessa asuneita.

– Tällaista painostusta on kaikkialla. Jos muslimi kääntyy kristityksi, hänelle tulee kaikenlaisia ongelmia. Syynä on Koraanin selkeä opetus, että kukaan ei saa kääntyä pois islamista.

Auttaakseen maanmiehiään Zarpadshah Nuri perusti vuonna 2009 *Afghan Christian Fellowship in Finland ry:n*. Alussa jäseniä oli vain neljä mutta nyt jo 400. Mies kertoo yhdistyksen työskentelevän pelkoa vastaan.

Hän arvioi, että afgaaneja on Suomessa noin 10 000–15 000 ja heistä kristittyjä vähintään yhdistyksen jäsenmäärä eli nelisensataa. Viime vuosina yhdistykseen liittyneet jäsenet ovat saapuneet Suomeen turvapaikanhakijoina.

Yhdistys järjestää afgaanikristityille yhteisiä kokoon-tumisia. Turvallinen yhteen tuleminen mahdollisuus on heille voimauttavaa.

– Me menetämme uskon vuoksi kaiken: isät, äidit, sisarukset. Seurakunnasta saamme kuitenkin uuden perheen.

Zarpadshah Nuri painottaa, että jos kristitty afgaani palautetaan Afganistaniin, hänet murhataan varmasti. Hän toivoisi, että Maahanmuuttovirastossa tämä ym-

märrettäisiin nykyistä paremmin. Suomessa poliisi voisi ottaa kristittyihin kohdistuneet uhkailut vakavammin.

Nuri kertoo, että nykyään yhdistys voi tarjota vaikeuksiin joutuneelle kristityn asianajajan apua. Tulevaisuudessa yhdistys pyrkii järjestämään Maahanmuuttoviraston haastatteluihin meneville ex-muslimille kristityn tulkin.

Nurin aktiivisuus kristittyjen puolestapuhujana on huomattu, ja hän on itsekin saanut uhkauksia.

– Isis on Pohjoismaissa. He voivat tulla tappamaan minut tänne. Murhaaja saa paljon rahaa ja kunniaa ja pääsee vielä paratiisiin. He osaavat laskea, että saavat 4–5 vuoden vankeustuomion, mutta mitä se on? Se ei pelota ketään. Ja poliisi ei voi puuttua asiaan, ennen kuin jostain tapahtuu. Tällä hetkellä minulla on suurempi riski asua Suomessa kuin Afganistanissa.

Hänen mukaansa terroristisia järjestöjä kannattavat henkilöt tulisikin poistaa maasta ajoissa. Se parantaisi Suomen kansalaisten turvallisuutta.

Uskosta kardiologi puhuu kuin lääkäri.

– En halua, että Helsingissä rautatieasemalla joku räjäyttää itsensä. En halua, että suomalaiset joutuvat pelkäämään, sillä minä pelkään. Teemme töitä, ettei tämä leviä Suomeen, ja siihen tarvitaan oikea diagnoosi, lääkitys, hoitosuunnitelma. On tärkeää rakastaa maahanmuuttajaa ja antaa oikeaa rakkautta: ei hoitaa vain fyysisiä tarpeita. Täällä länsimaissa on kristinusko ja vapaus. Siitä täytyy kertoa näille tulijoille.

II NAISTEN PAINOSTAMISEN ERITYISPIIRTEET

HÄPÄISY JA LAPSISTA ERKAANNUTTAMINEN

Islamista pois kääntyneiden painostus saa voimansa pelosta. Naisiin kohdistuessaan sillä näyttää olevan kaksi erityispiirrettä. Ensinnäkin haastatteluaineistosta kävi ilmi, että naisten haukkumisessa kyseenalaistettiin heidän maineensa.

“Miehet kieltävät vaimojaan puhumasta kanssani, sillä olen ”huono nainen”. Puheet perustuvat siihen, että menen kirkkoon miesten kanssa. Kristittynä tiedän, että voin puhua miesten kanssa. Tämän vuoksi muslimit nimittelevät minua huoraksi.

Vastaava tapaus tuli esiin erään perheenisän haastattelussa:

66 *En ole kertonut muille vastaanottokeskuksessa kääntymisestääni, mutta he ovat saaneet sen selville. Käytös ei ole ollut hyvää. Kun minulta kysyttiin suoraan ja myönsin kääntyneeni, minua haukuttiin. Kukaan ei suostu syömään perheeni kanssa. Meitä on useasti uhattu väkivallalla, ja pelkään lasteni puolesta. Minua on syytetty vaimoni parittamisesta.*

Toinen naisiin kohdistuva painostuksen muoto on lasten erkaannuttaminen. Yhdellä vastaajalla on tällainen kokemus. Hänen miehensä on muslimi.

66 *Mieheni pahoinpiteli minut, ja hän on erkaannuttanut lapsemme minusta. Hän haukkuu minua lapselle huoraksi. Koen, että isän puheet ovat kylmettäneet lapsemme asennetta minua kohtaan. Minulla on häntä ikävä.*

Kerätessäni aineistoa tähän kirjaan kuulin tapauksista, joissa Suomessa asuva islamin hylännyt nainen on menettänyt lapsensa tai osan lapsistaan kääntymisensä vuoksi. Somalinainen **Rahmo Mohammed** on puhunut omasta

kokemuksestaan julkisuudessa. Yhdeksän lapsen äidin kääntyminen kristityksi järkytti tiivistä somaliyhteisöä, ja naista uhkailtiin kolmen vuoden ajan: ”Jos et palaa islamiin, viemme lapsesi.” Lopulta aviomies ja appi kaappasivat perheen kolme lasta Somaliaan, missä he viettivät vuodet 2003–2010. Yksi lapsista palasi Suomeen vasta vuonna 2012.

Tapauksia on muitakin, mutta moni pelkää ja haluaa suojella lapsiaan paitsi uusilta kaappauksilta, myös julkisuudelta. Joissakin tapauksissa naiset ovat joutuneet hankkimaan uuden identiteetin ja asuvat hissukseen toisella paikkakunnalla.

NAISTEN SUURIN PELKO ON: MITEN KÄY LAPSILLE?

MINNA OIKARINEN, SOSIAALIOHJAAJA JULKISELLA SEKTORILLA,
DIAKONIA TYÖN VAPAAENTOINEN

“Yhteisössä voidaan ajatella, että lasten ”pelastamiseksi” heidät tulee ottaa pois äidiltä.

Minna Oikarisella on pitkä kokemus maahanmuuttajatyöstä. Somalikulttuuriin hän tutustui läheisesti muun muassa osallistuessaan sosiaalialan hankkeeseen somaliperheiden parissa noin kolmen vuoden ajan. Hän on nähnyt läheltä yhteisön painostamisen keinoja, kun musliminainen kääntyy kristityksi. Naisesta

tulee silloin *haram* eli saastunut. Se osoitetaan kääntyneelle selvästi.

– Yleensä aluksi pyritään palauttamaan henkilö takaisin islamiin puhuttamalla. Sukulaisia ja heimon jäseniä voi vieraillla kotona, ja jos mahdollista, mukaan voi tulla myös uskonnollisia johtajia. Myös puhelinsoittoja alkaa sadella, usein ympäri maailmaa.

Oikarisen mukaan kääntyneelle pyritään puhumaan ”järkeä”. Sitten kielenkäyttö kovenee: henkilö kirotaan ja haukutaan. Mikäli sillä ei ole vaikutusta, alkaa kovempi painostus. Siihen kuuluu lasten viemisellä, väkivallalla ja jopa murhaamisella uhkaaminen.

– Voidaan kyseenalaistaa naisen seksuaalimoraali, ja levitetään valheellisia huhuja esimerkiksi siitä, että kääntymisestä on maksettu. Maine pyritään pilaamaan, ja muita yhteisön jäseniä kielletään olemasta missään tekemisissä naisen kanssa.

Ajan myötä yhteydenpito voi joidenkin läheisten kanssa hiljalleen palautua, mutta se on tehtävä salassa, sillä yhteisön kontrolli on kova. Sukunsa ympäröimänä elämään tottuneelle tämä on todella raskasta.

– Sosiaaliset suhteet ovat naisille erittäin tärkeitä ihan arjessa selviytymisenkin kannalta. Tämän eristämisen näkisin olevan vakavaa henkistä väkivaltaa, joka voi vaikuttaa naisen psyykkiseen terveyteen.

Minna Oikarinen tuntee monia somalitaustaisia kristittyjä eri puolilla Eurooppaa ja Yhdysvaltoja. Usein hänen apuaan on tarvittu maanmiesten uhkailun vuoksi. Naisten pahin pelko on kuitenkin kääntymisen vaikutukset lapsiin.

– Yhteisössä voidaan ajatella, että lasten ”pelastamiseksi” heidät tulee ottaa pois äidiltä. Lapsikaappauksia on sattunutkin. Suku ja uskonnollinen yhteisö voivat järjestää lapset ”turvaan” laittomin keinoin, useimmiten ulkomaille, mistä lasten palauttaminen on haasteellista ja miltei mahdotonta.

Joskus suvun painostuksesta vanhemmat lapset kääntyvät äitiään vastaan. Mikäli lapset pysyvät äidin luona, yhteys muuhun perheeseen ja kulttuurisiin juuriin katkeaa. Se voi häiritä lapsen identiteetin kehitystä ja psyykkistä kasvua.

Oikarinen ei halua leimata kaikkia muslimeja islamin jättäneiden kiusaamisesta, ja hän tietää monen muslimin tuomitsevan kuvatut teot.

– On kuitenkin tärkeää tuoda esille tämäkin arkittellisuus, jota monet ex-muslimit kohtaavat Suomessa. Muslimiyhteisöjä pitäisi velvoittaa kantamaan vastuunsa heidän parissaan ilmenevistä haitallisista, jopa vaarallisista asenteista ja toimintatavoista.

Oikarinen muistuttaa, että YK:n ihmisoikeuksien julistuksen mukaisesti kaikilla tulisi olla yhtäläinen oikeus valita uskontonsa ja ilmaista sitä.

– Tämä on tärkeä Suomessa ylläpidetty arvo ja oikeus. Jokaisella täällä asuvalla on oikeus elää rauhallista elämää ilman väkivallan pelkoa, syrjintää ja häirintää.

PAKOTETUT EROT

Vaikka vastaajien enemmistö oli miehiä, myös heidän tarinoissaan kuului naisten epätoivo. Muutama mies kertoi, että hänen kääntymisensä kristityksi Suomessa oli saattanut kotimaassa asuvan vaimon vaaraan.

- *Kun suku kuuli kääntymisestääni, perheeni oli paettava. Jos heidät löydetään, en enää kuulisi heistä, sillä olen ”epäuskoinen”. Vaimoani ja lapsiani on uhkailtu.*
- *Tieto kääntymisestääni on tavoittanut vanhempani. Vaimoni asui heidän luonaan. Kun he kuulivat minun kääntyneen kristityksi, vanhempani heittivät vaimoni ulos.*
- *Kerroin vaimolleni. Hän itki mutta hyväksyi uskoni. Eräs mies kotiseudultani soitti ja kysyi, pitääkö paik-*

kansa, että olen kääntynyt. Kun myönsin, hän sanoi: ”Sitten minä otan vaimosi, kun teidät erotetaan”, mutta se oli varmaankin vitsi.

Kaksi vastaajaa joutui järkytykseen toteamaan, että puheet erosta eivät olleet vitsejä. Heidät pakotettiin eroamaan vaimostaan.

☞ *Avioliittomme mitätöitiin. Koska hän ei ole enää vaimoni, en saa olla häneen yhteydessä. Olin sokissa.*

Kokemus oli hirvittävä niin vaimoille kuin miehillekin.

☞ *Suku painosti vaimoani ottamaan eron. Rakastan vaimoani, mutta suku esti meitä puhumasta keskenämme. Vaimon veli vei hänet imaamin luo eroa varten. [...] Minut pakotettiin eroon. Jos en olisi suostunut, lapset olisivat kadonneet.*

Eron jälkeen en voinut puhua vaimoni kanssa. Kuu-kauden kuluttua vaimoni lähetti tekstiviestin, että lap-

set ovat kunnossa. Tämän jälkeen en kuullut hänestä viikkoon. Olin huolissani.

Vaimoni veli näki tekstiviestin siskonsa puhelimessa, ja hän pahoinpiteli vaimoni. Lankoni mursi vaimoni sääret ja käsivarret, niin ettei vaimoni pystynyt liikkumaan. Tämän jälkeen hän heitti bensaa hänen päälleen ja sytytti tuleen.

Viikon kuluttua tapahtuneesta eräs sukulainen lähetti nämä kuvat, jotka on otettu sairaalassa. (Mies näyttää puhelimestaan kuvan naisen hartiansseudusta, josta palanut iho on kuoriutunut pois. Toisessa kuvassa näkyy muodottomaksi turvonneet, sinipunaiset, pahoinpidellyt kasvot.)

Pahoinpitelystä on puoli vuotta. Vaimoni on päässyt kotiin. Hänet on naitettu toiselle. Suku pakotti hänet siihen, ettei hän karkaisi luokseni. Vaimoni veli lähetti minulle tekstiviestin:

”Hän ei ole enää vaimosi. Kun palaat tänne, nau-laan sinut ristille, kuten Isa.” (Koraanissa Jeesukseen viitataan nimellä Isa.)

KUNNIAVÄKIVALTA

“*Kunniaväkivalta on yhteisöllisesti rakennettua ja ylläpidettyä väkivaltaa, jossa väkivallantekijä saattaa pitää toimintaansa oikeutettuna tai katsoa, ettei muita vaihtoehtoja ollut.*
–Historioitsija ja väkivaltatutkija Satu Lidman

Thmisoikeusliitto teki vuonna 2016 selvityksen Suomessa esiintyvistä kunniaväkivallasta. Selvityksessä tehtiin näkyväksi kunnia, joka nivoutuu sukupuolirooleihin liittyviin odotuksiin. Kunniaa pidettiin yllä ja häpeää kartettiin kontrolloimalla erityisesti naisten ja tyttöjen käyttäytymistä.

Naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa kunniaväkivaltaa olivat muun muassa silpominen, eristäminen, fyysinen väkivalta, uhkaaminen maineen pilaamisella sekä pakkoa-

violiitot. Lisäksi selvityksessä nousi esiin homoseksuaalien kokemaa kunniaväkivaltaa. Kunnian palauttaminen koettiin yhteisölliseksi velvollisuudeksi, ja väkivaltaan saattoi osallistua useampia henkilöitä.

”Kunniaan liittyvä väkivalta ei kuitenkaan palaudu mihinkään yksittäiseen etniseen ryhmään, kulttuuriin tai uskontoon, eikä mitään kulttuuria voi eikä pidä määritellä ’kunnia-kulttuuriksi’. Kunnia-käsitykset, joihin väkivalta kietoutuu, ovat paljon monimutkaisempia, eivätkä kaikki saman kansallisuuden tai etnisen ryhmän edustajat ajattele niistä samoin”, selvityksessä painotettiin.

Vaikka lähisuhdeväkivallan ja kunniaväkivallan erot-taminen voi olla vaikeaa, erityispiirteiden tunnistaminen auttaa kunniaväkivallan ehkäisemisessä. Tutkijat tiedostivat, että ylikuumentuneessa keskusteluilmapii-rissä koko etninen tai uskonnollinen ryhmä saatetaan lei-mata selvityksen tulosten myötä. Siitä huolimatta asiaa on käsiteltävä.

”Vaikeista asioista puhumista ei pidä lopettaa siksi, että niiden käsittely saattaa herättää ei-toivottuja reaktioita. Tähän tutkimukseen osallistuneet kunniaan liit-

tyvää väkivaltaa kokeneet ja todistaneet ihmiset ovat toistuvasti kiittäneet siitä, että heidän kokemuksiaan kuullaan ja joku uskaltaa keskustella niistä.”

Ihmisoikeusliiton selvityksen löydökset tulevat hyvin lähelle ex-muslimien haastatteluissa esiin nousseita tuloksia. Kunniaväkivallassa on tietty kaava ja samankaltaiset painostuksen keinot, oli sitten kyse naisen ”siveellisyyden palauttamisesta” tai islamin hylänneen sukulaisen rankaisemisesta. Taustalla vaikuttava motiivi, yhteisön tuki ja keinot näyttäytyvät hyvin samankaltaisina.

Euroopan neuvoston (2009) mukaan kunniaan liittyvä väkivalta ja kunniamurhat ovat kasvussa Euroopassa maahanmuuton lisääntyessä. Ilmiö myös tunnistetaan nykyisin aiempaa paremmin.

MITEN HÄPEÄ LEIKATAAN IRTI?

TIMO KESKITALO, PASTORI, MUSLIMITYÖNTEKIJÄ

“*Avoin yhteiskunta ei kykene suojelemaan ihmistä, jota uhkaa tällainen totalitaarinen uskonnollinen yhteisö.*”

Timo Keskitalo törmäsi ensimmäisen kerran kristityksi kääntyneen ex-muslimin kohtaamaan kunnia-
väkivaltaan tai sillä uhkaamiseen Suomessa 2000-luvun alussa. Sen jälkeen hän on tavannut lukuisia islamin hylänneitä ja koettanut auttaa heitä parhaansa mukaan. Usein pastori on lähtenyt mukaan poliisin puheille ja koettanut toimia tulkkina kahden kulttuurin välillä.

– Muutama vuosi sitten olin mukana keskustelemassa poliisin kanssa tilanteesta, jossa kristityksi kääntyneen naisen siskon mies oli uhannut tappaa ”murtädin”. Mies oli kertonut tutkineensa rikoslakia ja laskeneensa, kuinka pitkän tuomion saisi. Se oli hinta, jonka hän oli valmis maksamaan, Keskitalo muistelee.

Poliisin kanssa asiaa puidessa todettiin, että kahden kesken lausuttu uhkaus, jossa on sana sanaa vastaan, olisi vaikea näyttää toteen. Poliisi tarjosi keinoksi lähestymiskieltoa tai nimen muuttamista ja muuttoa toiselle paikkakunnalle, mutta hän totesi itsekin, ettei se tällaisessa tilanteessa auta mitään. Keskitalo oli samaa mieltä.

– Kyllä yhteisö löytää. Lopulta tämä nainen päätti jättää asiansa ajamisen siihen. Tapaus osoittaa, että avoin yhteiskunta ei kykene suojelemaan ihmistä, jota uhkaa tällainen totalitaarinen uskonnollinen yhteisö.

Maahanmuuttajien parissa vuosikymmenten ajan työskennellyt Timo Keskitalo haluaa painottaa, että kunniaväkivalta ei nouse suoraan islamista vaan Lähi-idän kulttuurista. Tämän vuoksi sitä tavataan myös Lähi-idän kristittyjen parissa.

Länsimaisiin arvoihin kasvaneen on tosin vaikea ymmärtää, miten väkivalta voisi palauttaa menetetyn kunnian. Siksi onkin tärkeää pysähtyä kunnian ja häpeän käsitteiden äärelle.

Keskitalon mukaan ne ovat Lähi-idän kulttuurissa kaikkein keskeisimpiä asioita.

– Kunnia ohittaa arvona kaiken muun: totuuden puhumisen, lähimmäisen rakkauden tai perhesiteet. Sen vuoksi kunniaa varjellaan yli kaiken, ja häpeä poistetaan hinnalla millä hyvänsä. Kunnian ja häpeän kulttuurissa ajatellaan, että jos kunnia menetetään, silloin on ikään kuin menetetty kaikki.

Tällaiseen kulttuuriin sitoutuneessa muslimiyhteisössä islamista luopuminen on kaikkein häpeällisintä. Tämän vuoksi moraalinen häpeä, johon Ihmisoikeusliiton selvitys painottui, vertautuu uskonnolliseen häpeään. Perheissä molempiin suhtaudutaan vakavuudella.

– Häpeä on kätkevä tai poistettava, jotta kunnia voidaan palauttaa. Jos vaikkapa perheen tytär kokee avioeron, hänen sukunsa voi käyttää pehmeämpää keinoa

ja tytär kätketään perheen piiriin, eikä hän enää näytetäydy julkisesti.

Kovempiakin otteita käytetään.

– Häpeä voidaan myös leikata pois, mikä on yhteisön silmissä kunniallisempi tapa toimia. Tästä johtuu, että esimerkiksi raiskattu tytär voidaan tappa. Vielä suuremmalla syyllä suku leikkaa irti häpeää tuovan uskosta luopuneen. Häpeän logiikka toimii näin. Yhtä vähän kuin me ymmärrämme kunnian ja häpeän maailmaa, yhtä vähän he ymmärtävät länsimaiden syyllisyyssajattelua.

Ihmisoikeusliiton selvityksessä todettiin, että kunniakäsitteeseen liittyvien väkivaltarikosten ilmoituskynnys poliisille oli usein korkea. Syitä oli muun muassa heikko luottamus viranomaisiin ja se, ettei tapauksia mielletä rikoksiksi.

Timo Keskitalo on huomannut, että rikosilmoitus jää tekemättä samoista syistä. Moni kokee, että viranomaisten pelotevaikutus on vähäinen. Ennen kaikkea kunniaväkivaltaa ei tunnisteta.

– Yhä edelleen poliisissa esiintyy ajatusta, että ”mammut nahistelee, selvittäköön keskenään”. Ei ymmärretä

asian vakavuusastetta, sitä, että fyysisen väkivallan uhka on mukana hyvin nopeasti.

Kyseessä on toistuva malli, mutta sitä ei vielä oikein tunnisteta. Kunniaväkivalta ei ole marginaalinen ilmiö. Tapauksia on liian paljon.

– Tämä on rikos, joka toistuu ja toistuu.

Kunnian ja häpeän kulttuuriin tutustuminen olisi tärkeää viranomaisille, sillä Keskitalon mukaan lisääntynyt tietämys auttaisi purkamaan jännitteitä. Lisäksi pitäisi tunnustaa, että kääntyneiden ex-muslimien kokeman painostuksen motiivina on uskonto.

– Meillä on sokea piste, jos kuvittelemme, että uskonto on yksityisasia. Islamissa uskonto on ilman muuta julkinen asia, osa näkyvää käyttäytymistä. Kun siitä kääntyyään kristityksi, sekin on ilman muuta julkista. Toivoisin viranomaisten taholta ymmärrystä siinä, että uskonto on vaikutin.

Keskitalo muistuttaa, että islamiin liittyvä arvo maailma on asia, jota voidaan rajoittaa laeilla tai säännöillä.

– Sen edessä ei tarvitse nostaa käsiä ylös. Muslimi-
maissa rajoitetaan kovakouraisesti radikaalia islamia, siis
uskonnosta nousevia elementtejä, jotka muslimit ovat
valmiita näkemään vaarallisina. Me emme uskalla edes
puhua tästä omassa keskusteluympäristössämme, sillä
se nähdään vähemmistön leimaamisena.

III
KUINKA
EX-MUSLIMIT
REAGOIVAT
PAINOSTUKSEEN?

SELVIITYMISKEINONA PIILOTTELU

Vetäytymistä ja välttelyä. Moni vastaaja koetti pitää matalaa profilia vastaanottokeskuksissa, jotta selviäisi vähemmällä.

- 66 *Emme kertoneet kenellekään, mutta kuitenkin kaikki ymmärsivät, että olemme kristittyjä. Meitä on haukuttu, mutta en halua olla heidän kanssaan tekemisissä, ja vetäydyn.*
- 66 *Minulta on udeltu, olenko kristitty, mutta välttelen vastaamasta. En uskalla lukea Raamattua vastaanottokeskuksessa, ja siksi lähdän kaupungille lukemaan.*

66 *Vastaanottokeskuksessa on levotonta, ja tappeluita on koko ajan. Osa niistä kohdistuu kristittyihin. Kielteiset päätökset aiheuttavat tilanteen kiristymistä. Minua ei ole uhkailtu henkilökohtaisesti, mutta he tekisivät varmasti jotain, elleivät pelkäisi viranomaisia. Onneksi vastaanottokeskuksissa on turvakamerat. En tiedä, mitä tapahtuisi ilman niitä.*

VIRANOMAISTEN PUOLEEN KÄÄNTYMINEN

Kun vastaajien kokemukset ovat näin vakavia, tuntuu ihmeelliseltä, että yli puolet vaikenen kokemastaan. Vastaajista 18 henkilöä (58 %) ei ollut hakenut apua vastaanottokeskuksen henkilökunnalta tai poliisilta. Syyksi nimettiin usein viranomaisten kykenemättömyys auttaa heitä.

Kysymykseen: ”Oletko hakenut apua viranomaisilta?” he vastasivat:

“*En, sillä he vastaavat, että jos mitään ei ole tapahtunut, mitään ei voi tehdä. Lisäksi tulisi ilmi, että olen kertonut viranomaisille, ja minua häirittäisiin vielä enemmän.*”

- 66 Kerroin vastaanottokeskuksessa uhkailusta työntekijälle monta kertaa, mutta siitä ei ollut apua. Uhkailuja ei uskottu. Kävin puhumassa poliisillekin, mutta poliisi ei pääse tuohon vastaanottokeskukseen.
- 66 En ole viitsinyt kertoa haukkumisesta ja eristämisestä vastaanottokeskuksessa, sillä pelkään, ettei tilanne muuttuisi. Muslimit todennäköisesti sanoisivat, että vitsailivat.
- 66 En, sillä poliisin tai sosiaalityöntekijän tuleminen vastaanottokeskukseen olisi pahentanut asiaa. Pienestä ongelmasta olisi tullut iso. Siellä on 200 muslimia.
- 66 Vastaanottokeskuksessa en puhunut ongelmistani, sillä useat työntekijät ovat muslimeja. Kaikki suomalaiset eivät ole hyviä, eivätkä he kuuntele minua. He pitävät muslimien puolta.
- 66 Maahanmuuttovirastossa kerroin uhkailusta. Emme halua kertoa kaikkea viranomaisille, sillä he alkavat epäillä uskoamme.

Joukossa oli myös apua hakeneita. Vastaajista 12 henkilöä (39 %) oli kertonut tilanteestaan vastaanottokeskuksen henkilökunnalle tai poliisille. Usein siitä oli ollut apua.

- 66 *Poliisi otti tappouhkauksen vakavasti.*
- 66 *Kerroin useita kertoja haukkumisesta ja hakkaamisesta vastaanottokeskuksessa. Kiusaajat otettiin puhutteluun, ja tilanne rauhoittui. Se jatkui vain, kun he olivat humalassa.*
- 66 *Olen pyytänyt perheellemme siirtoa toiseen vastaanottokeskukseen. Sitä valmistellaan.*
- 66 *Kerroin (vastaanottokeskuksessa), sillä äärimuslimeilla oli todella rajuja suunnitelmia. Nyt tilanne siellä on parempi.*
- 66 *Poliisi on ottanut asiani vakavasti ja auttanut. Säilytin kaikki uhkaukset puhelimesse, ja oikeudessa uhkailija sai lähestymiskiellon.*

66 *Kerroin vastaanottokeskuksen johtajalle ongelmistani (huonekaverin kanssa). Sain uuden huoneen. Poliisille en halua puhua tappouhkauksista, sillä siitä tulisi vain lisää ongelmia.*

AJATUKSISSA ITSEMURHA – KUN HÄIRINTÄ MURTAA MIELEN

Suomen Mielenterveysseura nosti syyskuussa 2016 esiin huolen pääkaupunkiseudun vastaanottokeskuksissa tehdyistä itsemurhista sekä itsemurhayrityksistä. SOS-kriisikeskuksen asiakkaiden sekä yhdistyksen käyttämien tulkkien kautta tuli tietoon useita tapauksia. Suomen Mielenterveysseura painotti, että itsemurhat ja niiden yritykset kertovat vakavasta toivottomuudesta, johon tulisi puuttua ajoissa. Mielenterveysseuran SOS-kriisikeskuksen johtaja **Outi Ruishalmeen** mukaan tapaukset ajoittuivat syksyn ja talven 2016 ajalle.

Myös tämän kirjan ex-muslimien painostusta kartoittavassa aineistossa kaksi vastaajaa kertoi suunnitelleensa

tai yrittäneensä itsemurhaa. Siitä, miten traumaattisia kokemuksia heillä on ollut jo ennen Suomeen saapumista, ei ole tietoa, mutta he toivat esiin oman hätänsä johtuneen ensi sijassa ex-muslimina kokemastaan häirinnästä Suomessa.

- “Olin epätoivoinen. Menin järven rantaan ajatellen, että hukuttaudun. Minut siirrettiin toiseen vastaanottokeskukseen. Olen ollut sairaalassa mielenterveysongelmien vuoksi.
- “Olin epätoivoinen ja suunnittelin itsemurhaa. Jouduin sairaalaan, ja siellä sain mielialälääkityksen. Nyt asun kristityssä perheessä.

On hälyttävää, että 31 ex-muslimin haastatteluaineistossa vastaan tulee sekä itsemurhaa suunnitellut että itsemurhaa yrittänyt. Se kuvaa surullisella tavalla islamin jättäneisiin kohdistuvan häirinnän vakavuutta.

Maahanmuuttovirasto (Migri) kerää kootusti tietoa vastaanottokeskuksista. Millainen kuva virastolla on

vastaanottokeskusten väkivaltatapauksista, niiden taustalla vaikuttavista motiiveista ja itsemurhatapauksista?

Maahanmuuttoviraston tulosalueen johtajan, **Olli Snellmanin**, mukaan väkivaltatapauksia on tiedossa, mutta niiden määrää hän ei halua arvioida. Virastossa väkivaltatapaukset tai uhkaavat tilanteet niputetaan uhka-termin alle.

Snellmanin mukaan näitä uhkatapauksia syntyy pääasiassa asukkaiden välillä. Hän kertoo, että vuonna 2017 vastaanottokeskusten järjestelmässä on ollut noin 20 000–22 000 ihmistä. Vuoden alussa vastaanottokeskuksia oli 77 ja alaikäisyksiköitä 49, mutta niiden määrä on laskenut vuoden 2017 aikana. Syyskuun loppuun mennessä järjestelmän tiedossa oli 230 uhkatapausta.

Uhkaavien tilanteiden kategorisointi on vaikeaa.

– Erityisen hankalia ovat tilanteet, joissa kategorisointi edellyttää henkilön syiden ja motivaation spekulointia ja tilanteet, joissa on sisällä erilaisia tekijöitä. [...] Esimerkiksi tilanne voi olla se, että asiakas ei halua kertoa tai osaa kertoa asiasta.

Itsemurhien tai itsemurhayritysten määrää Snellman ei suostu kommentoimaan. Sen hän kuitenkin paljastaa, ettei vuonna 2017 ole toistaiseksi toteutuneita itsemurhia.

– Olemme aiemmin todenneet, että emme näitä kommentoi. Tapaukset ovat aika moninaisia vakavuudeltaan, tekotavoiltaan ja myös syiltään.

Motiiviksi vaikenemiselle hän toteaa asiakkaiden parhaan ja huolen, että uutisointi lisäisi itsemurhariskiä.

IV
KOKEVATKO
EX-MUSLIMIT
OLEVANSA TURVASSA
SUOMESSA?

KOLMANNES VASTAAJISTA PELKÄÄ

Koetko olevasi vaarassa uskosi vuoksi Suomessa? Vastaajista 11 henkilöä (35 %) vastasi kysymykseen myöntävästi. Turvattomuutta aiheuttivat Suomessa jo pidempään asuneet sukulaiset sekä vastaanottokeskuksessa tai naapurustossa asuvat muslimit.

☞ *Kyllä, tietenkin. Yksi sukulaiseni asuu Suomessa, ja hänelle on jo lähetetty kuviani. Olen peloissani. Kun mietin sitä, muistan Raamatun sanan: ”Kun he puhuvat sinusta pahaa, älä pelkää.” Raamattu muistuttaa: ”Rakasta vihamiestäsi.”*

☞ *Kyllä, siksi en uskalla paljastaa kääntymistäni.*

- 66 *Pelkään. Siksi en kerro uskostani. Minua lyötäisiin, eristettäisiin ja haukuttaisiin.*
- 66 *Kun käännyin kristityksi, menin kotiin aikaisemmin kuin ennen, sillä tunsin itseni turvattommaksi kadulla kuin aiemmin. Asuinalueellani asuu paljon uskonnollisia muslimeja. Usein viranomaiset suosivat muslimeja ja kuuntelevat heitä.*
- 66 *En ole turvassa Suomessa. Kotimaassani tilanne olisi vielä pahempi. Samalla koen olevani turvassa uskossani.*
- 66 *Tietenkin. En voi kävellä yksin illalla. Vilkuilen olkani yli, sillä niin moni vihaa minua ja haluaa minulle paha. Se on stressaavaa.*
- 66 *Vastaanottokeskuksessa ei ole turvallista.*

Muutama vastaaja toi esiin huolensa äärimuslimien tekemien iskujen mahdollisuudesta Suomessa. Heidän

kuvauksistaan välittyy kuva, että uhka voi kohdistua laajemmin yhteiskuntaan.

- 66 *Joo, sillä täällä on paljon äärimuslimeja. Viime vuonna Tanskassa kaksi afgaania iski iranilaisen kristityn puukolla kuoliaaksi. Paikallinen vastaanottokeskus väitti, että kyseessä oli tavallinen tappelu, mutta ystäväni asuu siellä, ja hän kertoi, että kyse oli ex-muslimin tappamisesta.*

- 66 *Totta puhuen minä pelkään. Olen hengenvaarassa, sillä vastaanottokeskuksessa on henkilöitä, jotka haluavat mennä ihmisjoukkoon ja tappaa ei-muslimeja.*

- 66 *Kyllä Suomessakin jonkinlainen uhka on.*

VAARASSA, JOS PALAUTETAAN

Lähes kaikki vastaajat kokivat olevansa vakavassa vaarassa, mikäli heidän turvapaikkapäätöksensä on kielteinen ja he joutuvat palaamaan kotimaahansa.

- 66 *Olen vaarassa (Suomessa). Valvon öitä perheeni vuoksi. Näen painajaisia. Mitä tekisin, jos joudun palaamaan? Jos Suomi palauttaa minut kotimaahani, olen hengenvaarassa.*
- 66 *Suomessa en (ole vaarassa), muualla kyllä. Olen talibanin kiikarissa.*
- 66 *En Suomessa, mutta jos minut lähetetään takaisin, olen vaarassa.*

- 66 *En voi koskaan palata kotimaahani. Perhe, ystävät, klaani tai militanttiryhmä... joku tappaa minut varmasti.*
- 66 *Pelkään, että minut palautetaan.*

Vastaajat pelkäävät palauttamista kotimaahansa. Karkeasti jaotellen siinä, ketä vastaajat pelkäävät eniten, eri kansallisuuksien välillä oli eroja. Mikäli heidät palautettaisiin kotimaahansa, afgaanit ja irakilaiset pelkäävät ennen muuta sukulaisiaan ja yhteisöjään, iranilaiset pelkäävät poliisia.

- 66 *En paljastanut uskoontuloani Iranissa, mutta poliisi sai selville, että olen kääntynyt kristityksi, ja jouduin lähemmään maasta salaa. Poliisi etsi minua kotoa, mikä aiheutti perheelleni vaikeuksia. Isäni sanoi poliisille: ”Jos saan poikani käsiini, tapan hänet itse, sillä hän on koffer eli luopio.”*
- 66 *Ei kukaan isä halua tappaa lastaan, mutta ei myöskään pidä kääntymisestä. Koska poliisi salakuuntelee vanhem-*

piani, he ottivat uuden puhelinliittymän. Isä ehkä suosuu puhumaan kanssani, sillä äitini on huolesta sairas.

- 66 *Olen antanut haastattelun lehteen ja YouTube-videoon. Iranin valtio tietää niistä, ja valtiolla on vakoojia myös Suomessa. Jos meidät palautetaan Iraniin, meidät teloitetaan jo lentokentällä. Meidät ohjataan lentokoneesta kuulusteluhuoneeseen, jossa materiaali meitä vastaan esitetään. Sen jälkeen meidät teloitetaan.*
- 66 *Eräs persialainen perhe tuli pakolaisina Suomeen. Tämän perheen jäsen, joka oli syntynyt Suomessa, meni käymään Iranissa. Hän ei selvinnyt haastattelusta lentokentällä, eli hänet kidutettiin hengiltä. Hän oli kirjoittanut mullahista ja Iranin hallinnosta jotain ikävää. Ehkä se oli synnä.*
- 66 *Jouduin lähtemään Iranista uskoni vuoksi. Pelkään poliisia ja sukulaisiani. Iranissa islamin jättänyt mies hirtetään ja nainen vangitaan loppuelämäkseen. Poliisi etsi minua ottaakseen minut kiinni. Kun olin ollut jo muu-*

taman kuukauden Suomessa, poliisi etsi minua vanhempieni kodista.

SUOMESSA KOETAAN MYÖS TURVAA

Vastaajista 4 henkilöä (13 %) ei ollut kokenut joutuneensa vaikeuksiin uskonsa tähden Suomessa. Kolme heistä oli Afganistanista ja yksi Iranista.

- “*En ole kokenut häirintää uskoni vuoksi, sillä en ole ker-
tonut siitä.*
- “*Olin vastaanottokeskuksessa ainoa kristitty. Ohjaaja
esitteli minut suomalaiselle kristitylle, jonka kanssa pää-
sin kirkkoon.*
- “*En ole kokenut vaikeuksia uskoni vuoksi.*

Koetko olevasi vaarassa uskosi vuoksi Suomessa? Ex-muslimeista 14 henkilöä (45 %) vastasi kielteisesti. He siis kokivat olevansa turvassa Suomessa siitä huolimatta, että osa heistä oli joutunut Suomessa vakavan häirinnän, uhkailun tai väkivallan kohteeksi. Vastauksista kuitenkin jäi tuntuma, että ainakin osa tuntui tarkoittavan vastauksellaan, ettei koe olevansa Suomessa hengenvaarassa, sillä usein he vertasivat Suomen tilannetta kotimaansa tilanteeseen.

- ☞ *Suomen laki auttaa. Muslimit pelkäävät Suomen lakia, eivätkä ole tehneet täällä mitään. Kotimaassani kuolisimme varmasti.*
- ☞ *Suomalainen yhteiskunta on rauhallinen.*
- ☞ *En pelkää Suomessa. Jos minut palautetaan kotimaahani, Suomen valtio pelaa hengelläni. Mutta jos niin käy, olen ylpeä, että saan kärsiä Kristuksen tavoin. Jos minut palautetaan, minut tapetaan varmasti, sillä olin ihmisoikeusaktivisti jo kotimaassani.*

- ☞ *Suomessa on rauha. Täällä en ole hengenvaarassa.*

- ☞ *Muslimit pelkäävät viranomaisia. Suomi on vapaa maa. Miksi muslimit täällä eivät hyväksy sitä, että olen kristitty? Tämä on todellinen ongelma Suomessa.*

- ☞ *Tämä on turvallisin maa, ja olen kaikkein turvallisimissa käsissä (Jumalan).”*

”KÄÄNNÄ TOINEN POSKI”

Moni vastaaja näki vaikeuksien kuuluvan kristityn elämään. Se oli mahdollisesti myös yksi syy siihen, etteivät he hanakasti kertoneet kokemastaan häirinnästä eteenpäin.

- ☞ *En kertonut häirinnästä, sillä Jeesus varoitti, että uskovat joutuvat kärsimään. Kärsivällisyys on hyvä tapa reagoida.*
- ☞ *En ole puhunut, koska ei ole ollut riittävää näyttöä. Ruokoilen Herraa muuttamaan heidät.*
- ☞ *Koska olen Jumalan kanssa, en pelkää. Minulle ei voi tapahtua mitään, jos Jumalalla on minulle tehtävä. Kun*

aikani tulee, he voivat tappaa minut, mutta minulla ei ole mitään hätää.

Muutammat vastaajat kertoivat vastaanottokeskuksen ilmapiiriin muuttuneen, kun kääntyneiden määrä on kasvanut. Yhä useampi on kiinnostunut kristinuskosta.

☞ *Kun luin Raamattua vastaanottokeskuksessa, minua haukuttiin koferiksi ja murtädiksi. Yksi mies oli erityisen hankala. Hän kiusasi minua: ”Et voi enää puhua vaimosi kanssa, kun olet kääntynyt.” Hänen kanssaan oli aina vaikeuksia. Pari kuukautta myöhemmin menin hänen luokseen ja koetin solmia rauhan. Myöhemmin hän tuli huoneeseeni ja kysyi: ”Miksi olet niin hyvä minulle, vaikka puhun pahaa sinusta?” Nyt hän käy kirkossa. Tilanne vastaanottokeskuksessa on nyt parempi. Monet ovat avoimia kristinuskolle.*

☞ *Raamatussa sanotaan: ”Kääntäkää toinenkin poski ja älkää kostako pahaa pahalla.” Kristittyjä tulee lisää.*

On suuri ilo, kun entinen kiusaaja ylistää Jumalaa yhdessä kanssani.

☞ *Meitä on omassa vastaanottokeskuksessani jo 30 kristittyä, eikä enää ole niin paljon ongelmia.*

☞ *Täällä on nyt niin paljon kääntyneitä, että tilanne on helpompi.*

Osa vastaajista oli päässyt opiskelemaan kristilliseen opistoon. He nauttivat ympäristön rauhallisuudesta.

☞ *Kastepappini opasti minut asumaan kristilliseen opistoon.*

Myös turvapaikan saamisen jälkeen majoittuminen yksityisasuntoon toi helpotusta.

☞ *Nyt asumme yksityisasunnossa, ja nautimme, kun saamme olla rauhassa.*

TURVALLISUUSRISKIN VUOKSI KASTETOIMITUKSIA JÄTETÄÄN KIRJAAMATTA

MARJA-LIISA LAINIA, MAAHANMUUTTOTYÖN
JA MONIKULTTUURISUUDEN ASIAANTUNTIJA, KIRKKOHALLITUS

“On järkyttävää, että joudumme toimimaan omassa maassamme näin.

Puhelin alkoi soida totuttua enemmän turvapaikanhakijoiden saavuttua syksyllä 2015. Luterilaisten paikallisseurakuntien työntekijät eri puolilta maata ottivat yhteyttä Kirkkohallituksen asiantuntijaan ja kyselivät, miten pitäisi toimia, kun turvapaikanhakijoita

vierailee kirkoissa ja he haluavat opetusta kristillisestä uskosta ja kasteesta.

Marja-Liisa Laihia neuvoi. Myöhemmissä keskusteluissa moni seurakunnan työntekijä kertoi, että erimuotoista kiusaamista oli kohdannut lähes jokainen kristinuskosta kiinnostunut.

– Minulle muodostui kuva, että tämä on systemaattista ja maanlaajuista.

Painostus ei kosketa vain heitä, jotka käyvät seurakunnan kastekoulua tai osallistuvat jumalanpalveluksiin.

– Jo vierailu seurakunnassa, Raamatun lukeminen tai mikä tahansa, mikä indikoi kiinnostusta kristinuskoa kohtaan, voi johtaa kiusaamiseen.

Seurakuntien työntekijät kohtaavat kahdenlaisia kiinnostuneita: rohkeita, jotka marssivat usein pienenä ryhmänä pystypäin kirkkoon, ja sitten pelokkaita, jotka kuiskaavat huomaamattomasti työntekijälle haluavansa Raamatun.

– Mistä tämä kertoo, että pitää supattaa nurkan takana? Seurakunnan työntekijät ovat ymmärtäneet, että näitä ihmisiä täytyy suojella.

Laihian mukaan seurakunnissa on alettu nähdä ex-muslimeihin kohdistuva turvallisuusriski entistä paremmin. Tällaisissa tapauksissa kasteen saaneen tietoja ei kirjata rekisteriin, vaan ainoastaan kastetulle annettavaan kastetodistukseen.

– Tämähän on järkyttävää, että joudumme toimimaan omassa maassamme näin. Tässä on syvä ristiriita.

Marja-Liisa Laihia on vastannut Kirkkohallituksen maahanmuuttotyöstä jo 18 vuotta. Hän näkee, ettei painostus näy vain äskettäin ääriään myöten täynnä pulistelleissa vastaanottokeskuksissa, vaan tapauksia on tiedossa 2000-luvun alusta saakka.

– Kun ensimmäinen somali kastettiin Suomessa, lausuin, että ”vainon käsi on pitkä”. Silloin suut loksahivat auki. Suurin osa suomalaisista ei tunnista ilmiötä, sillä tämä on piilossa.

Laihia oli viisitoista vuotta sitten kokoamassa verkostoa seurakunnista, jotka toimivat samalla paikkakunnalla kuin vastaanottokeskukset. Jo silloin hän havaitsi, että keskuksen työntekijöiden ja erityisesti johtajan asenne uskontoja kohtaa oli ratkaiseva.

Laihia näkee, että vastaanottokeskuksissa ongelmia on luvassa, jos uskonnonlukutaito puuttuu. Valitettavan usein uskontovastaisuus tulee näkyviin.

– Uskontoa ei nähdä tai kuulla. Ollaan kuin uskontoa ei olisi olemassa ja sitten voidaan sanoa, että tämä vastaanottokeskus on uskonnollisesti ja poliittisesti neutraali tila, mikä on ihan absurdia. Ainahan ne ovat pullollaan uskontoa, kun nämä ihmiset ovat siellä, Laihia puuskahtaa.

Hänen mukaansa liian usein vastaanottokeskukset ratkaisevat vakavat ex-muslimeihin kohdistuvat häirintätapaukset siirtämällä kristityksi kääntyneet pois.

– Onko se oikein? Eihän se ole mikään ratkaisu. Muutosta kiusaajien tekemisiin ei tule, jos uhrit siirretään turvallisempaan paikkaan. Olemme joutuneet neuvottelemaan tästä Migrin kanssa. Mielestäni on vaarallista, jos vastaanottokeskuksissa ei kyetä puuttumaan tehokkaasti uskonnonvapautta uhkaavaan käyttäytymiseen.

Laihian mukaan juuri vastaanottokeskuksissa olisi mahdollista koota ihmiset yhteen ja käsitellä heidän kans-

saan sitä, että Suomessa uskonnonvapaus merkitsee vapautta harjoittaa uskontoaan ja vapautta vaihtaa sitä.

– Jos asiaan ei rohjeta tarttua vastaanottokeskuksissa ihmisten saavuttua maahan, heitä ei saada enää samalla tavalla yhteen, kun he ovat siirtyneet yksityisille asuntomarkkinoille.

Laihia epäilee, että suurin este on rohkeuden puute.

– Niin kauan kuin Suomessa on ollut turvapaikanhakijoita, muslimeja on pelätty. Heidän tekonsa on usein painettu villaisella. Esimerkiksi somalien kohdalla ei ollut rohkeutta kurinpidollisiin toimiin, koska pelättiin uskontoa. Ongelma on, ettei osata käsitellä uskonnolliseen ajatteluun tai käyttäytymiseen liittyviä asioita.

Onneksi hyviäkin esimerkkejä löytyy. Kuten vaikkapa vastaanottokeskuksen johtaja, joka turvasi vastaanottokeskuksessa kaikille tasapuolisen käytön uskonnonharjoittamiseen tarkoitettussa tilassa. Säännöt ovat kaikille samat.

– Muistelen hänen kertoneen olevansa uskonnoton, mutta näkevän, että uskonnonharjoitus on perusoikeus.

Mutta laajemmin ex-muslimeihin kohdistuvaa painostusta ei Laihian mukaan juuri tunnisteta vastaanottokeskuksissa.

– Moni työntekijä sanoo, että ”Suomessa on uskonnonvapaus, ei teillä ole mitään pelättävää”. Heillä ei siis ole mitään käsitystä asiasta.

Kiusattuja kohdataan seurakunnissa. Moni työntekijä ja vapaaehtoinen kuuntelee ja kuormittuu samalla itsekin hätääntyneiden ihmisten rinnalla. Tilanteissa, joissa häirintä on vakavaa ja akuuttia, seurakunta voi järjestää vaihtoehtoista asumista.

– Sehän on kivuton ratkaisu kaikille, myös vastaanottokeskukselle, mutta se ei ratkaise ongelmaa, Laihia muistuttaa.

Häirintää koetetaan myös ennaltaehkäistä muun muassa järjestämällä kuljetuksia seurakunnan tilaisuuksiin.

– Meillä ymmärretään jo aika hyvin, että kirkko on turvapaikka. Kirkko on rauhan tila, missä ei tarvitse pelätä.

Haastattellessani ex-muslimeja kuulin tapauksista, joissa jumalanpalveluksiin tai kaste kouluun osallistujia videokuvattiin. Osa pelkäsi, millä motiiveilla niin tehtiin – itselleen katsottavaksi myöhemmin vai kiristämistarkoituksessa.

Kiusaaja voi löytyä samasta ryhmästä, jolla lähdettiin yhdessä etsimään tietoa seurakunnasta.

Laihia kertoo esimerkin kuvitteellisesta irakilaiden ryhmästä, joka käy yhdessä seurakunnassa ja kasteella. Sitten yksi kääntääkin kelkkansa ja hyökkää ryhmää vastaan.

– Hän voi olla julkisesti edelleen kristitty, mutta salassa sitten kiristää ja uhkailee näitä kääntyneitä. Pitää olla varovainen arvioissa, mitä kaikkea tähän liittyy. Joskus tähän voi liittyä muutakin keskinäistä kiusaamista.

Laihian mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttaa uskontokielteinen asenne, mikä johtaa siihen, että kristittyihin kohdistuvan panostuksen suhteen ollaan laput silmillä.

Suomalaiset tarvitsevat Laihian mukaan paitsi uskonnonlukutaidon turvaavaa uskonnonopetusta kouluissa myös toimia uskonnonvapauden säilyttämiseksi.

– Uskonnonvapaus mitätöityy, ellemmme toteuta sitä. Meidän on turvattava ja suojeltava uskonnonvapautta aktiivisesti. Samalla on annettava mallia tänne tuleville, että uskontoa saa harjoittaa ja uskontoa saa myös vaihtaa. Tätä ei ole Suomessa juuri ajateltukaan.

V YHTEENVETO

USKONNONVAPAUTTA SUOMESSA ON PUOLUSTETTAVA

Tämän kirjan aineisto koostuu 31 ex-muslimin haastatteluista. He ovat tulleet Suomeen turvapaikanhakijoina, ja heidät löydettiin maahanmuuttajatyötä tekevien henkilöiden kautta. Tässä kartoituksessa pyrittiin selvittämään tapauskertomusten avulla, millaisia painostuskokemuksia islamista kristinuskoon kääntyneillä on Suomessa. Materiaalista ei voi suoraan päätellä, kuinka moni ex-muslimi on kokenut painostusta Suomessa.

Vastaajien kokemukset ovat hätkähdyttäviä. Kävi ilmi, että vastaajiin kohdistunut häirintä on vakavaa, moni-ilmeistä ja maanlaajuista. Yhdeksän kymmenestä kertoi joutuneensa vaikeuksiin kristillisen uskonsa vuoksi Suomessa. Eriasteinen häirintä ja haukkuminen tuntui-

vat olevan sääntö, ei poikkeus. Joukossa oli myös viisi hakatuksi tullutta vastaajaa. Kolmen vastaajan kokema häirintä oli niin vakavaa, että heidät oli majoitettu seurakunnan kautta löytyneisiin yksityiskoteihin. Näihin tapauksiin liittyi vakava väkivalta tai itsemurhavaara.

Kolmannes vastaajista kertoi pelkäävänsä turvallisuutensa puolesta Suomessa. Uhkaajat eivät olleet ainoastaan toisia vastaanottokeskuksessa asuvia turvapaikanhakijoita, vaan häirintään syyllistyi myös Suomessa pitkään asuneita muslimeja.

Haastateltujen pieni määrä, 31, voi tarjota vain näkökulman uskonnonvapauden tilanteesta Suomessa ex-muslimien parissa. Aineistoa täydennettiin asian tuntijahaastatteluilla, joihin valituilla henkilöillä on pitkä asiantuntemus ex-muslimien tilanteesta Suomessa. Timo Keskitalo, Marja-Liisa Laihia, Zarpadshah Nuri ja Minna Oikarinen ovat jokainen ainutlaatuisella näköalapaikalla tähän ilmiöön. Heidän kuvauksensa uskonnonvapaus-tilanteesta on linjassa haastateltujen kokemusten kanssa.

Irak, Iran ja Afganistan. Vastaajat tulevat maista, jotka kansainvälinen ihmisoikeusjärjestö Open Doors

listasi vuonna 2017 kymmenen kristittyjä eniten vainoavan maan joukkoon. *World Watch List 2017* -raportin mukaan näissä maissa kristityt kokevat äärimmäistä vainoa. Listan kärkipäässä ovat myös Pohjois-Korea, Sudan ja Somalia.

Asenteet eivät muutu valtion rajan ylityksellä. Siksi onkin tärkeää, että maahantulijoille kerrotaan selvästi, mitä uskonnon-, omantunnon- ja ilmaisunvapaus Suomessa tarkoittavat. Suomessa perustuslaki turvaa myös koskemattomuuden, liikkumisvapauden ja yhdenvertaisuuden.

Tämän kirjan haastatteluaineisto paljastaa, että kristityksi kääntyminen voi olla hengenvaarallista. Tappouhkauksia saivat niin kääntyneet Suomessa kuin heidän läheisensä kotimaassa.

Keväällä 2016 kirkkoherrat halusivat varmistaa, ettei turvapaikanhakijoiden kasteista uutisoitaessa mainita paikkakuntia. Seurakuntien työntekijöillä ja vapaaehtoisilla onkin suurin asiantuntemus islamista kristinuskoon kääntyneiden painostuksesta. Tilanteen vakavuutta kuvaa se, ettei kaikkia kastetoimituksia edes kirjata seura-

kunnan rekisteriin turvallisuussyistä. Ja nyt puhutaan siis Suomesta.

KESKUSTELUN TARVE NOUSEE MYÖS MAAHANMUUTTAJA- YHTEISÖN SISÄLTÄ

On selvää, että islam ja länsimainen kulttuuri törmäävät voimakkaasti, jos muslimiyhteisö ei tunnusta yksilön oikeutta vaihtaa uskontoa tai luopua islamista. Tämän keskustelun tarve nousee myös maahanmuuttajayhteisön sisältä.

Egyptistä Suomeen muuttanut **Kareem Emam** kertoi Ylen haastattelussa, että hän jätti islamin jo vuosia sitten mutta uskaltautui kertomaan asiasta julkisesti vasta keväällä 2017. Tuolloin Oulussa opiskeleva mies julkaisi myös YouTubeissa videon, jossa hän kertoi hylänneensä islamin ja olevansa nyt ateisti.

Kannustuksen lisäksi mies sai uhkailuja, joissa hänelle toivottiin vankeutta tai kuolemaa. Vanhemmat eivät suostuneet enää puhumaan hänen kanssaan. Tappouhkauksiakin tuli ulkomailta. Kareem Emamin mielestä uskonnon- ja sananvapautta tulisi puolustaa Euroopassa. Se tarkoittaa myös lupaa rakentaa moskeijoita tai käyttää huiivia. Samalla hän varoittaa sharia-laista ja jihadismista. Hänen mukaansa Koraania kirjaimellisesti noudattavat muslimit ovat vaarallisia.

– Kaikkien muslimien vastustaminen voi pahentaa vain ongelmia. Suurin osa muslimeista haluaa olla normaaleja ihmisiä, eivätkä he kannata jihadismia tai muita ääriajatuksia.

Suomessa on muitakin islamin hylänneitä, mutta he eivät painostuksen uhan vuoksi uskalla kertoa omalla nimellään olevansa ateisteja tai agnostikkoja. Esimerkiksi *Suomen ex-muslimit* -blogin tarkoituksena on tarjota foorumi islamiin kriittisesti suhtautuville. Sivuston anonyymit kirjoittajat pyrkivät keskustelemaan rakentavasti islamin sekä islamilaisen kulttuurin epäkohdista.

Sivustolla kehoitetaan myös toimimaan, vaikkapa boikotoimalla vihaa lietsovia moskeijoita:

”Älä tue vihaa. Suomessakin on järjestetty islamilais-ten järjestöjen toimesta tapahtumia, joihin on kutsuttu esimerkiksi apostasiasta kuolemantuomiota kannattavia henkilöitä. Älä anna rahaasi vihasaarnaajien taskuun ja edistä kirjaimellisen väkivaltaisen tulkinnan yleistymistä.”

Edellä kuvatut avaukset osoittavat, että länsimaiset arvot ja kunniaa ja häpeää korostava islamin kulttuuri ovat jännitteessä, johon kaivataan muutosta. Tarvitsemme keskustelua ja halua puolustaa niitä vapauksia, joita länsimaisessa demokraattisessa yhteiskunnassa on, vaikka se merkitsisi kulttuurisen sensitiivisyyden ylittämistä. Meidän on uskallettava puolustaa yksilön uskonnon- ja ilmaisunvapautta aktiivisesti.

Muslimiyhteisön on puolestaan ratkaistava, miten se opettaa suhtautumaan niihin turvapaikanhakijoihin, maahanmuuttajiin ja kantasuomalaisiin, jotka ovat jättäneet islamin. Suomen Islamilaisen Yhdyskunnan imaamin, Anas Hajjarin, kuvaus siitä, kuinka islamin hylännyt yhteisössä kohdellaan, osoittaa, että Suomes-

sakin islamin hylännyt joutuu yhteisössään haavoittuvaan asemaan. Tämä on huolestuttavaa.

On mahdotonta sanoa, kuinka moni ex-muslimi on vaarassa Suomessa. Moni pitää niin matalaa profiilia, että heitä on vaikea edes löytää. Niinpä kukaan ei tiedä varmuudella painostusta kokeneiden islamin hylänneiden määrää, mutta uskallan puhua ilmiöstä, joka ei rajoitu vain tietyille paikkakunnalle tai tiettyyn vastaanottokeskukseen.

Pastori Timo Keskitalo arvioi, että lähes kaikki islamista pois kääntyneet ovat kokeneet loukkaavia puheita ja kiusaamista. Kääntyneet eivät pidä asiasta ääntä, sillä he osaavat odottaa solvaamista. Keskitalo arvioi, että alle kymmenen prosenttia kääntyneistä kohtaa vakavasti otettavaa väkivallalla uhkaamista tai suoraa väkivaltaa. Monet kristityt ovat siis vaarassa Suomessa.

Aineistosta nousee myös tarve uskonnonlukutaidon vahvistamiselle sekä kulttuurien tuntemukselle. Uskonnon motivoima painostus on osattava tunnistaa, ja sen vuoksi siitä on puhuttava. Jos vaikenemme, moni jää ilman apua. Kolmentoista vastaajan tilanne helpottui, kun

he uskaltautuivat puhumaan viranomaisille tai vastaanottokeskuksen henkilökunnalle. Uskonnon motivoiman väkivallan ehkäisy näyttää mahdolliselta, mutta se vaatii viranomaisilta määrätietoisia toimia.

ON PUHUTTAVA ROHKEUDESTA

Joistakin asioista julkisesti puhuminen voi olla vaarallista sanojen itseään toteuttavan ennusteen vuoksi. Tämän vuoksi kristittyjen painostuksen sijaan Timo Keskitalo korostaisi enemmän kristityksi kääntyneiden rohkeutta, sillä siitä kertominen lisää rohkeutta entisestään.

Toimittajana olen haastatellut lukuisia ihmisiä ja tottunut kuuntelemaan heidän tarinoitaan. Toisinaan ihminen vakuuttaa, joskus ei. Tämän kirjan aineistoa kerätessäni tapasin ihmisiä, joiden kokemukset olivat niin kipeitä, että niitä oli vaikea ajatella loppuun asti. Siitä huolimatta heistä välittyi syvällinen vakaumus, jota harvoin tapaa.

Eräs mies kertoi vähäeleisesti omaa tarinaansa. Hänen suurin tuskansa oli epätietoisuus kotimaassa olevasta perheestään. *Mutta olen löytänyt elävän Jumalan.*

Hänen sanojensa painossa tuntui vakaa usko.

Suomessa emme ole tottuneet ajatukseen, että joku on valmis valitsemaan kristillisen vakaumuksen, vaikka sen hinta olisi hirvittävä. Nämä haastattelemani henkilöt eivät tehneet päätöstään helposti. He tiesivät, että kuu-kausien mittaisen kastekoulun ja kasteen jälkeen heitä seuraisivat vaikeudet. He kuitenkin kokivat löytäneensä jotain arvokasta.

☞ *Koska Jumala on kanssani, en pelkää. Minulle ei voi tapahtua mitään, jos Jumalalla on minulle tehtävä. Kun aikani tulee, he voivat tappaa minut, mutta minulla ei ole mitään hätää.*

Haluan kiittää kaikkia haastateltuja luottamuksesta, kun avasitte minulle elämänne kipeimpiä asioita. Kiitos avoimuudestanne ja rohkeudestanne.

Meitä kaikkia haastan Sananlaskujen kehotuksella:

Avaa sinä suusi hiljaisten puolesta, hanki oikeutta syrjityille. Avaa suusi ja anna oikea tuomio, aja kurjan ja köyhän asiaa. (San. 31:8–9.)

KEITÄ HAASTATELTIIN?

Tämän kirjan aineisto koottiin heinä-syyskuun aikana vuonna 2017. Kartoitusta suunniteltaessa kävi varsin pian ilmi, että haastateltavien etsiminen suoraan vastaanottokeskuksista ja haastattelujen tekeminen tuossa ympäristössä olisi vastaajille riski.

Vastaajat tavoitettiin maahanmuuttajatyötä tekevien verkostojen kautta. Haastattelut tehtiin yksityiskohteissa ja ex-muslimien tapaamisissa, joissa haastateltiin useampia vastaajia kerralla.

Vastaajille painotettiin, että he saavat vastata nimettöminä ja että aineistoa käytettäessä tunnistamista vaikeutetaan häivyttämällä yksityiskohtaista tietoa vastaajista.

Kyselyyn vastasi 33 henkilöä, mutta päädyin rajamaan kaksi vastaajaa tarkastelun ulkopuolelle. Heistä

toinen kääntyi kristityksi uskonnosta, joka ei ollut islam, vaikka hänen kotimaansa olikin muslimivaltio, ja toinen vastaaja ei ollut vielä kääntynyt kristityksi, vaan oli vasta kiinnostuneena tutustumassa kristinuskon sisältöön. Yhtä vastaajaa ei ollut vielä kastettu, mutta hänet pidin mukana aineistossa, sillä kaste oli suunniteltu toimitettavaksi seuraavana päivänä.

Vastaajissa oli 8 irakilaista, 17 afgania ja 6 iranilaista eri puolilta Suomea. Vastaajat olivat vähintään täysi-ikäisiä ja alle 55-vuotiaita. 20–30-vuotiaat painoutuivat vastaajissa. Suurin osa vastaajista oli tullut Suomeen vuonna 2015 (27 vastaajaa). Turvapaikan oli saanut kuusi vastaajaa. Suurin osa oli saanut kielteisen päätöksen mutta valittanut siitä. (Katso taulukko s. 143.)

Haastattelut tehtiin viidellä paikkakunnalla ja vastaajat olivat asuneet 16 vastaanottokeskuksessa eri puolilla Suomea. Kääntymisen aikaan 27 vastaajaa asui vastaanottokeskuksissa. Tämän vuoksi juuri siellä koettiin eniten konflikteja. Vain 4 vastaajaa asui kääntymisensä aikaan yksityisasunnoissa, kuten sukulaisten kodissa tai kimpakämpässä. Suurin osa ex-muslimista asui edelleen

vastaanottokeskuksissa. Muutamat vastaajista olivat helppotuneita päästyään opiskelemaan kristilliseen opistoon.

Suurin osa haastatteluista (21) tehtiin tilaisuuksissa, joiden osallistujat olivat ex-muslimeja. Kerroin tilaisuudessa yleisesti kartoituksesta ja sen tavoitteesta, minkä jälkeen halukkaat saivat osallistua.

Neljä vastaajaa kertoi, ettei ole kohdannut ongelmia kääntyttyään kristinuskoon. Heidät tavoitettiin noissa tilaisuuksissa. Mahdollisesti he osallistuivat kyselyyn auttamisen halusta.

Käytin tulkkia 21 vastaajan kohdalla. Aivan oleellista oli, että vastaaja luotti tulkkiin, ja tämän vuoksi kaikki tulkit olivat kristittyjä ja usein vastaajien entuudestaan tuntemia henkilöitä. Tulkkien merkitys aineiston laadulle olikin keskeinen.

Matkan varrella opin itsekin kysymään enemmän. Painostuskokemuksia kuvatessaan vastaajat nostivat esiin vaikeimpia kokemuksiaan. Jättivätkö he kertomatta ”arkipäiväisemmistä” tavoista, kuten haukkumisesta? Kyselyjen karttuessa opin kysymään erikseen: oletko kokenut

haukkumista, entä juoruja, entä eristämistä ja niin edelleen.

Vastaajissa oli vain kaksi naista. Haastatteluissa kuitenkin sivuttiin naisten asemaa laajemmin, kun aviomiehet kertoivat vaimojensa kohtaamasta häirinnästä Suomessa tai pakotetuista eroista kotimaassaan.

Vastaajien selvä enemmistö oli kääntynyt kristinuskoon Suomessa. Heistä 14 henkilöä oli kastettu luterilaisessa seurakunnassa. Seuraavaksi eniten kuului helluntaiseurakuntaan tai itsenäisiin vapaata kristillisyyttä edustaviin seurakuntiin. (Katso taulukko s. 143.)

LIITTEET

TAULUKKO 1.

Turvapaikkapäätös	Afg	Iran	Irak
Positiivinen	4	1	1
Negatiivinen	2	-	-
Negatiivinen, valittanut	5	5	5
Ei vielä päätöstä	6	-	2

TAULUKKO 2.

Missä seurakunnassa kastettu?	
Evangelis-luterilainen	14
Helluntaiseurakunta	6
Muu vapaakristillinen seurakunta	7
Kreikassa tai Turkissa matkalla	3
Ei vielä kastettu	1

TAULUKKO 3.

Painostuksen muodot	Afg (17)	Iran (6)	Irak (8)
Haukkuminen	13	5	7
Häirintä	8	3	4
Eistäminen	10	2	7
Uhkailu	8	3	6
Juorut	1	1	-
Töniminen	-	-	1
Fyysinen väkivalta	4	-	1
Läheisten häirintä/eristäminen	3	-	1
Läheisten uhkailu	3	2	2
Läheisiin kohdistunut väkivalta	-	-	1
Läheiset hylkäsivät	8	5	6 ^{*)}

^{*)}kahden vastaajan osalta ei tietoa, todennäköisesti hylänneet)

TAULUKKO 3.

Oletko hakenut apua viranomaisilta?
(VOK työntekijät, poliisi tms.)

	Afg	Iran	Irak
Kyllä	5	3	4
Ei	12	3	3
Ei tietoa	-	-	1

TAULUKKO 4

Koetko olevasi vaarassa uskosi vuoksi Suomessa?	Afg	Iran	Irak
Kyllä	3	3	5
Ei	9	3	2
Ei osaa sanoa/ei vastausta	5	-	1

HAASTATTELULOMAKE

1. Sukupuoli ja ikä
2. Lähtömaa
3. Suomeen tulovuosi
4. Turvapaikkapäätös
5. Milloin kristityksi?
6. Onko kastettu? (seurakunta)
7. Missä asuit, kun käännyit kristityksi?
8. Miten sinuun on suhtauduttu kääntymisesi jälkeen?
Oletko kohdannut vaikeuksia uskosi tähden?
Eristäminen, häirintä, haukkuminen, töniminen, uhkailu, väkivalta, perättömät puheet, sukulais-
ten uhkailu.
9. Oletko hakenut apua viranomaisilta?
10. Koetko olevasi vaarassa uskosi tähden Suomessa?
Kuka/mikä ryhmä uhkaa?

KIRJALLISUUS:

*”Döpta asylsökande finns i okänt register”,
Dagen (16.2.2017)*

*”Kareem voitti pelkonsa ja kertoo avoimesti hylänneensä islamin:
Kotimaassani ex-muslimit voivat joutua vankilaan”,
yle.fi (11.5.2017)*

*Koraani, suomentanut Jaakko Hämeen-Anttila.
Basam Books Oy 1995.*

*Kunniakäsitykset ja väkivalta – selvitys kunniaan liittyvästä
väkivallasta ja siihen puuttumisesta Suomessa. Ihmisoikeusliiton
selvitys. Saana Hansen, Anni Sams, Maija Jäppinen, Johanna
Latvala. Picascript Helsinki 2016.*

*Lack of protection for religious minorities in Germany. Religiously
motivated attacks on 743 Christian refugees in German refugee
shelters, 2016. Open Doors*

”Moni turvapaikanhakija janoaa kristillistä opetusta”,

Uusi Tie (25.5.2016)

”Pettymys islamiin on saanut monet turvapaikanhakijat kääntymään kristityiksi”, *Kirkko ja kaupunki* (23.11.2016)

Raamattu, vuoden 1992 käännös. Suomen Piiphiaseura 2008.

Rahmo Mohammedin haastattelu: You Tube,

Astu tarinaan, jakso 45

”Rahmo Mohammed Aden vaihtoi islamin Jeesukseen”,

Ilon Aika 2014-2015, Kustannus Oy Uusi Tie.

Suomen ex-muslimit-blogi, suomenexmuslimit.worldpress.com

Suomen islamilainen yhdyskunta, kotisivut. Rabita.fi

”Suomen Mielensterveysseura on huolestunut turvapaikanhakijoiden lisääntyneistä itsemurhista”, *mielensterveysseura.fi* (27.9.2016)

Suomen perustuslaki, finlex.fi

World Watch List 2017. Opendoors.fi

”36 kysymystä ja vastausta islamista”, *Keskisuomalainen* (19.1.2016)